

مذکرات مجلس شورای ملی

صورت مشروح مذاکرات مجلس شورای ملی روز یکشنبه (۱۴) خرداد ماه ۲۵۳۷ شاهنشاهی

فهرست مطالب :

- ۱ - قرائت اسامی غائبین جلسه قبل .
- ۲ - بیانات قبل از دستور آقایان: پروفسور مسعود یغمائی - احمد صبوری یزدی - علی پاشا نوری اسفندیاری محمدعلی ادیب مجلسی - احمد بنی احمد .
- ۳ - تقدیم سؤال از وزارت بهداری و بهزیستی توسط آقای علی اصغر مظهري .
- ۴ - ادامه بحث در کلیات لایحه انتخابات مجلس سنا و مجلس شورای ملی .
- ۵ - اخطار قانونی توسط آقای محسن بزشکپور .
- ۶ - تصویب صورت جلسه روز سه شنبه ۹ خرداد ماه ۲۵۳۷ شاهنشاهی .
- ۷ - اخذ رأی نهائی نسبت به لایحه مزایا و معافتهای دفتر مشترک هماهنگی امور مربوط به طبع العرب و ابلاغ به دولت .
- ۸ - قرائت دستور و تعیین موقع جلسه آینده پایان جلسه .

جلسه ساعت ۹ صبح بریاست آقای عبداللہ ریاضی تشکیل شد

- ۱ - قرائت اسامی غائبین جلسه قبل .
رئیس - اسامی غائبین جلسه قبل قرائت میشود .
(شرح زیر خوانده شد)
غائبین با اجازه - آقایان : جعفریای - دکتر ابوالهدی - اسحق نژاد - اشرفی - دکتر اعتمادی - افتخار جهانشاه افشار - الداشی - بارکزی - بنی احمد - بهار - بهارلو - بهجانی - پردلی - پزشکی - پور بردباری - پیشوائی - تربتی - تزدہ - توتونجیان - تولائی زادم - دکتر جعفری - سعید جوادی - جوکار - حاجتی - خزیمہ - خسروی - خلیل زاده - خورشید - دکتر دادفر - دانشمند - راشدی - دکتر رحمانی - دکتر رشید یاسمی - ساری
- اصلائی - سعادت قدس نیا - سید کلال - شادلو - شریعت - شهرستانی - شهبازی - صائب - صبوری - دکتر عادل - دکتر عاملی تهرانی - دکتر امیری - دکتر فروزین - فرمان - قدمی - قرائی - تراچورلو - قربانی نسب - کاسمی - کاشفی - کسبرائی - کبیری - لیقوانی - لیوانی - مافی - مانی - متولی - مجتهدی - دکتر محمدی کوشکی - محمودیان - معتضدی - معینی چاغروند - میرعب - میرلاشاری - دکتر نصیری - محمدنوری - وزیری - وشمگیر - یاسینی - پرفسور یغمائی - خانمها: اباصلتی - اسدی - سلیلی - افشار جعفری - کمالی آزاد .

۲ - بیانات قبل از دستور آقایان: پروفیسور مسعود یغمائی - احمدصوری بزدی - علی پاشا نوری اسفندیاری محمدعلی ادیب مجلسی - احمد بنی احمد .

رئیس - نقطه‌های قبل از دستور را شروع میکنیم آقای پروفیسور یغمائی تشریف بیاورید.

پروفیسور یغمائی - جناب آقای رئیس، همکاران محترم. یکی از روزهای سال برای مردم مشهد و استان پهناور خراسان روزی بزرگ و فراموش نشدنی است. روزی که ساکنان این منطقه از کشورمان مشتاقانه و بی‌صبرانه در انتظارش هستند روزی که برای کلیه طبقات مردم، زن و مرد، پیر و جوان، خرد و کلان جزء روزهای طلایی بشمار میرود و همه ساله بدون وقفه با کمی اختلاف در فصل بهار فرا میرسد. روزی همانند روزهای دیگر فصل بهار با هوای دل‌انگیز و فرح بخش با این اختلاف که در این روز شهرمشهد مقدس پذیرای قدمه میمنت اثر میهمانانی عالیقدر و عزیز میگردد و از این بابت بخود میبالد. اسما این روز مقارن با یکشنبه ۷ خرداد ماه ۲۰۳۷ روزی با ارزش و بسیار میمون و مبارک که مصادف با ولادت یا سعادت حضرت زهرا علیها السلام بود. در این روز شاهنشاه آریامهر، علیاحضرت شهبانو طبق معمول هر سال جهت زیارت بارگاه معظم هشتین امام شیعیان حضرت رضا (ع) به شهر مشهد مقدس تشریف فرما شدند و مثل همیشه با استقبال بی نظیری از طرف مردم شاد دوست و همین پرست این شهر مذهبی مواجه گردیدند (صحیح است) مردمی که برای پیشرفت برنامه‌های انقلابی دوران رستاخیز آماده همه‌گونه همکاری و فداکاری هستند و نشان داده‌اند که همانند تمامی ملت ایران هروقت باس استقلال و تمامیت ارضی کشور و حفظ و حراست سلطنت پیش آمده است همچون تن واحد از کشور و مذهب و ملیت و قانون اساسی و رژیم کشورش دفاع کرده‌اند. مردمی که به استقلال و تمامیت ارضی و به پادشاهی آنچه باعث حفظ موجودیت و بقای این کشور شاهنشاهی پیوند ناگسستی دارند. مردمی که هیچگاه و تحت هیچ شرایطی حاضر نخواهند بود حتی یک وجب از خاک و وطنشان را به بیگانه بدهند. مردمی مؤمن و معتقد به شعائر اسلامی و مخالف هرگونه ایسمی که بخواهد تحت لوای اسلام عرض اندام کند و به مقاصد شوم ضد میهنی جامه عمل بپوشاند. مردم که بخوبی میدانند بساط مارکسیست اسلامی راهی است که بردوش متعصبین سوار شوند و آنروز که قدرت یافتند سواری بگیرند. مردمی که از حوادث و رویدادهای ناگواری

تألف انگیز اخیر مملکت بعنوان پیشرو بر علیه خائنین به مملکت و ملت پیشقدم و بسیج شدند و یکدل و یکصد استعمار را به ترتیب و بهره‌شکل محکوم و منکوب نمودند و به استعمارگران و دست‌اندرکاران توطئه‌ها و تحریکات مذبحانه اخیر هشدار دادند که ملت ایران با هوشیاری کامل راهحقیقی پیشرفت را تحت رهبری‌های خردمندانه رهبری اندیشمند باز یافته و تحت هیچ عنوان قابل انحراف نمیباشد. مردمی که با ابراز عالیترین احساسات شاهدهوستی و وطن‌پرستی یکبار دیگر پیوندها و علائق ناگسستی خود را بارهبر عالیقدر کشور، شاهنشاه آریامهر تجدید کردند مردمی که بخوبی میدانند این پیوندها و علائق متقابل است. مردمی که ناظر پیشرفت‌های سریع مملکت در دوران پرافتخار سلطنت شکوهمند دودمان پهلوی بوده و اطلاع دارند که شاهنشاه عزیزشان از اوان سلطنت پرافتخارشان آتی از فکر آسایش آحاد و افراد ملت و عظمت مملکت فارغ نبوده کلیه اوقات شریفشان مصروف فراهم کردن سلامت سعادت، بهروزی، ترقی و تعالی و پیشرفت و اعتلای موقعیت بین‌المللی ایران شده و میشود و باتلاش‌های شبانه روزی معظم‌له امروز مملکت ما از چنان ثبات سیاسی و استقلال اقتصادی و امنیت بی نظیر برخوردار است که بگفته سیاستمداران بزرگ در حال حاضر ایران مهمترین نقش را در حفظ امنیت منطقه عهده‌دار است. منطقه‌ای که به چهارم منابع شناخته شده نفت جهان در دل آن نهفته است. منطقه‌ای که دخالت قدرت‌های بزرگ در آن صلح را به خطر خواهد افکند. در این شرایط استعمار انتظار دارد که این مردم بدوران سیاه و روزگار تیره‌بختی و محنت قبل از خاندان پهلوی رجعت کند؟! استعمار میل دارد که این مردم تمام هستی خود را در دو دستی تقدیم آنها کند و مجدداً بصورت یک ملت ذلیل، فقیر و گرسنه دربیاید؟! آرزو دارد زنان این مملکت که از برکات انقلاب در کلیه شئون دوش بدوش مردان در تلاش ساختن ایرانی بزرگ و آبادند مجدداً به روزگار اسارت و به حرمسراها باز گردند؟! توقع دارد قشرهای مختلف اجتماع ایران هم که از مواهب انقلاب برخوردار شده‌اند در این قبیل مواقع حساس سکوت اختیار کنند؟! انتظار دارند ملت ایران بندهای استعمار را به دست و پای خود بسته نگاه دارد آنهم بندهائی بازنجیری زنگ زده و فرسوده و از هم گسیخته؟! می‌خواهد ایرانی بر ملت خود قلم بکشد و آنچه را که در طول ۲۰ سال حفظ و حراست کرده است از دست بدهد؟! متوقع است ملتی که به بهای پیکاری ایبرمردانه و پس از پنجاه سال تلاش بی‌گیر

اندک اندک استقلال ملی خود را از نو بدست آورده و جامعه‌ای بر پایه برابری و عدالت از نوساخته به آسانی از دست بدهد؟! البته خودش هم بخوبی میدانند این افکار عبثی بیش نیست ولی مانند غریقی در مرداب که برای نجات خود به هرکاری دست میزند بدون آنکه نتیجه‌ای عایدش شود او هم چنین میکند تا بالاخره تحت فشار صفوف متشکل و متحد ملت ایران در عمق مرداب فرو رود. در جاهی که بادت خود کنده سرنگون شود و به‌سزای اعمال ناخردانه‌اش برسد.

این مردم پاکدل و نیک سرشت در تمام مسیر ملوکانه از فرودگاه تا حرم مطهر امام رضا (ع) در دو طرف بصورت صفوف فشرده و متشکل اجتماع عظیم و باشکوهی را تشکیل داده بودند و برای خاندان جلیل سلطنت ایران احساسات صادقاته میکردند. مسیری که قسمت اعظم آن از خیابان امیر اسدالله علم میگذشت و مرگ جانگداز این رادمرد بزرگ خراسان رادر خاطره‌ها زنده میکرد. مردی که مرگش همه را و بخصوص شاه را متأثر و متألم ساخت و خاطر مبارکش را عمیقاً آزرده ساخت بلاشک فقدانش برای همه و بخصوص خراسانی‌ها غمی دردناک و فراموش نشدنی است. مرگش اندوهی بزرگ بود. میلیونها مردمی که او را با قلبی سرشار

از عشق شاه و میهن می‌شناختند تا شکیبا در این غم به سولگ نشسته و اشک به چشم آوردند چرا که او تجلی پرشکوهی از مردمی و انسان دوستی و شاهپرستی بود در متن وصیت‌نامه‌اش چنین آمده بود: «از خدا خواستام مرا قبل از شاه ببرد چون بعد از شاه زندگی برای من بی‌معنی خواهد بود» در جایی دیگر خطاب به فرزندان خود گفته است: «آخرین و بزرگترین تقاضای من از شما اینست که چون بعد از فضل خداوندی من همه ترقی‌اتم را مذبون علیحضرت محمدرضا شاه پهلوی شاهنشاه آریامهر هستم شما باید نسبت به این شاهنشاه بزرگ و ولیعهد او و خانواده او تا حد نثار جان و جان‌نثاری وفادار بمانید» درست است که امیر اسدالله علم دیگر درین ما نیست ولی یادش هست و خواهد بود و جاودان خواهد ماند بطوریکه باید بگویم، علم تو نمرده‌ای و نخواهی مرد. فداکاری‌ها، از خود گذشتگی‌ها، محبت‌ها، مهربانی‌ها کمک‌ها، خدمات صادقاته‌ات هرگز از خاطره‌ها محو نخواهد شد. درینم آمد که بعنوان یک خراسانی در مجلس شورای ملی یادی از او نکرده باشم بخصوص که اخیراً در مراسم باشکوه چهلین روز درگذشتش در شهر مشهد مقدس شرکت داشتم ولی چه سعادتمند بود که

در جوار بارگاه ملکوتی حضرت رضا (ع) در دل سردخاک به آرامش ابدی دست یافت آنجائیکه شاهنشاه آریامهر همه‌ساله بر مبنای ایمان و اعتقادات راسخ و خلل‌ناپذیرشان به ائمه اطهار و شعائر مذهبی اسلام در اولین فرصت به آستان ملک‌پاسانش می‌شتابند در این احیاء مجدد و عظمت دیرین این سرزمین کهن در پیشبرد نیات بشردوستانه خویش دست‌بدعا بر میدارند. روح بزرگ علم قرین رحمت خداوند یاد از طرف مردم خراسان بخصوص شهرمشهد مقدس درگذشت آن نازنین رادمرد بزرگ، آن عزیز ظاهراً از دست‌ها رفته ولی باطناً در دل‌ها ماندند را به خاندان بزرگ‌علم بخصوص همسر شریف آن شادروان بانو عالم‌تاج علم از صمیم قلب تسلیت عرض میکنم و با ابراز همدردی، برای بازماندگان سلامتی و شکیبائی آرزو می‌نمایم.

برای کسانی که بخصوص اهل عبادت و زیارت هستند و باین نیت بذقعات به شهر مشهد مسافرت میکنند و از این مسیر عبور میکنند به تغییرات قابل توجه و جالبی که با همت و پشتکار قابل تحسین جناب دکتر عبدالعظیم ولیان نیابت تولیت آستانقدس رضوی و استاندار سخت‌کوش خراسان و مجری صدیق نیات شاهنشاه آریامهر در آن‌روی داده بی‌میرند و همگی یک احساس دارند. احساس شگفتی و در عین حال شادمانی توأم با تحسین. هرینندای وقتی اجرای طرح عظیم تعریض و نوسازی اطراف حرم مطهر حضرت رضا (ع) خیابانهای علم و بولوار انقلاب و بسا گسترش میدان پهلوی را می‌بیند و یا وقتی ساختمانهای بسیار جالب و دیدنی بازار رضا را تماشا میکند ضمن تحسین با خود میگوید راستی چه‌ها که میشود کرد و نمی‌کنند. بقول یکی از نویسندگان بگفته ژاژری آنروزها وقتی به مشهد می‌آمدی حس میکردی که حضرت واقعاً غریب است و او را در محاصره‌توبه خرابه‌هایی بنام دکان، بازار، خانه، مسافرخانه و غیره میدیدی و در اعماق قلبت احساس ناراحتی میکردی ولی حالا عظمت و بزرگواری و شکوه اورا بیاد می‌آوری و اینکه به زیارت آستانی آبله‌ای که سلطان قلب و روح تو ورهبر مذهبی توست به بازار رضا که میروی بیاد معماری‌های سستی این مرزوبوم بیایتی و احساس میکنی که در ایران و در شرق هستی و از شر و زشتی معماری بیگانه‌گر در امان. و از خود می‌پرسی چگونه این همه کار و در این مدت کوتاه بانجام رسیده است و خلاصه خیلی خیلی چیزهای دیگر از موزه، کتابخانه و

غیره و باز در این اندیشه فرو میروی که هر کاری شدنی است بشرط آنکه بکاردان سپرده شود.

آن روز من هم افتخار داشتم که در معیت سایر نمایندگان خراسان در مجلسین سنا و شورای ملی به همراه هزاران زن و برداشک سیاس تشریف فرمائی خاندان جلیل سلطنت که بر دلها حکومت میکنند به چشم داشته باشم. تشریف فرمائی که مانند همه سفرهای شاهانه مشاء خیر ویرکت و مضمین رفاه و سربلندی برای ملک و ملت است. در مدخل صحن مطهر حضرت رضا (ع) اعلیحضرتین از جانب جامعه روحانیت سراسر خراسان مورد استقبال قرار گرفتند. توسط یکی از روحانیون خیرمقدم عرض شد. پس از زیارت مرقد پاک هشتمین پیشوای شیعیان جهان در محل مقبره خانوادگی شادروان امیر اسدالله علم و شادروان دکتر منوچهر اقبال حضور یافتند و آنگاه برای نخستین بار در طول تاریخ شاهنشاهی ایران به همراهی اعلیحضرت شهبانو از نزدیک گنبد طلای مرقد مطهر حضرت ثامن الائمه را که مظہر معنویت و شکوه بارگاه قدس رضوی است بازدید کردند و اوامری در مورد تجدید طلای آن صادر فرمودند و اظهار داشتند آستان قدس رضوی یکی از عالیترین مجتمع های دینی و مذهبی دنیاست، مابه شعائر دینی اهمیت می گذاریم اما باید مردمی زنده بمانند تا صاحب دین باشند

اعلیحضرت شهبانو عصر روز اول از مجموعه ورزشی بانوان در بارک آریامهر بخش مراقبتهای ویژه قلبی در مرکز پزشکی شاهرضا وابسته بدانستگاه فردوسی. خانه کودک شیر و خورشید سرخ مشهد. تأسیسات فرودگاه بین المللی جدید مشهد بازدید فرمودند و اوامری در جهت بهبود مؤسسات فوق صادر فرمودند.

شاهنشاه در دومین روز اقامتشان در مشهد از کارخانه صنعتی رضا و بیمارستان ۴۰۰ تختخوابی در دست ساختمان رضا وابسته به کارخانه جات ایران ناسیونال بازدید فرمودند و در اجتماع عظیم کارگران این کارخانه ضمن بیانات مهمی اظهار داشتند «کارگران ایرانی از سربازان خوب و خط اول انقلاب ایران میباشند. بعد از ظهر همان روز نمایشگاه نمودارهای فعالیت های عمرانی و اجتماعی در استان خراسان در کاخ ملک آباد مورد بازدید ملوکانه قرار گرفت و اوامری در جهت پیش برد طرح ها و توسعه همه جانبه استان از طرف معظم له شرفصدور یافت فعالیت های واحدهای لشکر ۷۷ خراسان نیز مورد بازدید شاهنشاه قرار گرفت و در هر مورد توضیحات لازم بعرض رسید شاهنشاه

صبح سومین روز اقامتشان در مشهد از بقعه خواجهر بیع خانه های ارزان قیمت شهرک ۴ اسفند در منطقه خواجهر بیع برای گروه های کم درآمد و نیز واحدهای مسکونی کارخانه قند آبکوه دیدن فرمودند و در ایجاد گسترش برنامه خانه سازی در سطح استان اوامری صادر فرمودند. بیمارستان خصوصی گوهرشاد از دیگر نقاطی بود که مورد بازدید شاهانه قرار گرفت. پزشکان و کارکنان این واحد درمانی مورد تقد شاهنشاه قرار گرفتند. کادر آموزشی و اداری دانشگاه فردوسی در آخرین روز اقامت شاهنشاه در مشهد افتخار شرفیابی به حضور معظم له یافتند. دانشگاهیان یکبار دیگر با ابراز عالیترین احساسات شاد دوستی خود نشان دادند که در عصر رستاخیز مقام شامخ سلطنت مطهر ملت و سبیل استقلال و حاکمیت ملی مردم ایران است و خراسانی های سخت کوش و بزرگوار باد که موقعیت زمان و اوج نهادن به آئین با عظمت شاهنشاهی در راه خدمت به شاهنشاه و پاسداری از استقلال ایران تا پای جای آماده جانبازی و فداکاری هستند (صحیح است).

در اجتماع دانشگاهیان شاهنشاه درباره کار، مشکلات و مسکن آنها پرسش هایی فرمودند که جواب مقتضی بعرض رسید ضمناً بیانات مهمی ابراز فرمودند که شاهیت آن این بود که: «دانشگاه فردوسی یکی از بزرگترین دانشگاه های کشور خواهد شد.» همان روز فرودگاه جدید مشهد مورد بازدید ملوکانه قرار گرفت.

مدت اقامت شاهنشاه در مشهد چهار روز بطول انجامید. در پایان دیدارشان از خراسان پیش از ترک مشهد ضمن ابراز تقد مراتب رضامندی خاطر مبارکشان را به آقای عبدالعظیم ولیان نیابت تولیت عظمی و استنادار خراسان ابلاغ فرمودند و مقرر داشتند مراتب رضامندی خاطرشان را به کلیه مسؤولان اجرایی در سطوح مختلف که وظائف خود را به نحو احسن انجام داده اند ابلاغ شود.

اعتقاد راسخ دارد باراهنمائی و ارشاد مجریان طرح ها و مسئولین امور که طبق معمول از طرف شاهنشاه صورت پذیرفت و باید آوری وظائف و مسئولیت های خطیر یکایک مجریان طرح های سازندگی. در جهت پیشرفت و اعتلای استان خراسان که از جانب معظم له انجام گرفت امید می رود دولت خدمتگزار جناب آقای دکتر آموزگار بالهام از نیات صائب و ارشاد و راهنمائی اخیر ذات ملوکانه نسبت به اصلاحات عمرانی شهر مشهد و استان خراسان اقدامات مفید و مؤثری معمول دارند. یکی از این اقدامات که به نظر اینجانب از اولویت خاصی

برخوردار است و توجه به آن کمال ضرورت را دارد مربوط به جوانان و نوجوانان میشود که از دیدگاه گذراندن اوقات فراغت گروه سنی فوق مطرح میباشد. طبق تحقیقات انجام شده در شهر مشهد این نتیجه بدست آمده که ۹۱/۳ درصد گروه های ۷-۱۳ سال و ۸۸/۷ درصد گروه های ۱۴-۲۴ سال اغلب فعالیت های تفریحی خود را در خانه انجام میدهند و چاره ای هم ندارند چه هم اکنون شهر بزرگ مشهد فاقد کاخ جوانان است و نیز از کلوب تفریحات سالم خبری نیست و برای متجاوز از ۲۰۰ هزار دانش آموز فقط دو باشگاه وجود دارد این موضوع را هنگام بحث پیرامون لایحه بودجه سال ۲۰۳۷ مطرح نمودم و از آنجا نیکه از اهمیت ویژه ای برخوردار است انتظار دارم دولت در مورد ایجاد تأسیسات رفاهی فوق برای جوانان در شهر مشهد و سایر شهرهای خراسان اقدام نماید.

درخاتمه افتخار دارم مراتب سپاس و جانبازی و فداکاری مردم خراسان و ارجان نشانار شاهنشاه را از پشت این تریبون و از خانه ملت به شرف عرض مبارک همایونی معروض دارم و در جوار بارگاه ملکوتی حضرت رضا (ع) بقاء عمر و دوام سلطنت شهریار منمخ و عدالت گستر. سعادت و سلامت شهبانوی نیکوکار و والا حضرت ولایتعهد عزیز و خاندان جلیل سلطنت را از صمیم قلب از درگاه ایزد منان مسئلت نموده بیروز بختی و مزید توفیق شاهنشاه محبوب ایران و نیل به تمدن بزرگ را آرزو نمایم. (احسنت)

رئیس - آقای صبوری بزدی بفرمائید.

احمد صبوری بزدی - بنام خداوند جان و خرد کز او برتر اندیشه برنگذرد شهر مقدس مشهد همیشه فعال، پرتحرک و پرخروش است ابتدا بخاطر وجود بارگاه با عظمت هشتمین پیشوای شیعیان جهان در ثانی بخاطر تلاش در جهت نوسازی و بازسازیهای اخیر بنا فرمان همایونی و از چندی پیش این تحرک و جنب و جوش بطور محسوس و چشمگیری فزونی یافته و از مدتی قبل این شهر بطرز بسیار جالب و زیبایی آماده گردیده بوددها طاق نصرت زیبا و تزئین شده سراپا گل و صدها شعار و پرچمهای بزرگ و کوچک خوش آمد، خیر مقدم و شعارهای مبهنی و تمام تیرهای برق خیابانها نیز پوشیده از گل و سبزه خیابانهای تمیز، زیبا پر درخت و سرسبز شهر مقدس مشهد راجلوه و شکوه خاصی داده بود و این شکوه و عظمت وقتی کامل و باوج خود رسید که پس از مدتی انتظار چشمان مشتاق مردم شاد دوست و میهن پرست

خراسان بزبانت شاهنشاه آریامهر و اعلیحضرت شهبانوی نیکوکار روشن گردید و این افتخار بزرگ و تاریخی نصیب مردم شاد دوست و وطن پرست گردید.

آری ساعت ۱۱ صبح روز یکشنبه ۷ خرداد ۲۰۳۷ که مصادف با میلاد مسعود صدیقه کبری فاطمه زهرا سلام الله علیها و یکی از اعیاد بزرگ مسلمانی بود هوایمای اعلیحضرتین در آسمان مشهد پدیدار گشت شور و هلهله و فریادهای جاوید شاه و زنده باد شهبانو در خیابانهای شهر ظنین افکنده بود و فریاد احساسات پاک شاد دوستی مردم خراسان باسان بلند بود تا زمانیکه شاهنشاه و شهبانو از هوایما بفرودگاه مشهد نزول اجلال فرمودند و غریب شادی باوج خود رسید.

ابتدا از طرف نیابت تولیت عظمای آستان قدس و استنادار خراسان خیر مقدم عرض شد و وسیله فرماندار لشکر ۷۷ مشهد گزارش نظامی بعرض رسید پس از سلام شاهنشاهی مراسم سان از پرچمها و افراد گارد، شاهنشاه آریامهر و شهبانو از جلو صف مستقبلین و مقامات آستان عبور فرموده و از نمایندگان مجلسین درباره میزان بارندگی سؤالاتی فرمودند که پاسخ بعرض رسید و دز گزارش جناب استنادار خراسان در مورد ایجاد کارخانه نان ماشینی دستور فرمودند سهام کارخانه نان ابتدایانویان مشهد واگذار گردد.

اعلیحضرتین پس از مراسم فرودگاه در اتوبوسیل رویاز قرار گرفته و در حالیکه ایستاده بودند بطرف حرم مطهر حضرت رضا (ع) رهسپار گردیدند در مسیر و اطراف خیابانها دهها هزار نفر از کارگران، کشاورزان، اصناف، فرهنگیان دانش آموزان، دانشجویان و تمامی مردم از خرد و کلان با شور و شوق، کف زدنهای ممتد و فریادهای جاوید شاه پاینده ایران ابراز احساسات مینمودند از فرودگاه تاحرم مطهر حضرت رضا و از آنجا تا کاخ ملک آباد فرشی از گل در خیابانها گسترده شده بود و مردم از شادی برق و پایکوبی مشغول بودند و فریادهای شاه شاه در آسمان ظنین انداز بود اعلیحضرتین با تسیم و تکان دادن دست پاسخگویی احساسات پاک و بی شائبه و شادوستانه و بی ربای مردم مشهد بودند و اشک شادی و شوق در چشمان بسیاری از مردم که بیدار شاهنشاه نائل گشته بودند برق میزد در مدخل سالن تشریفات سوز عده زیادی از روحانیون ضمن عرض خوش آمد از دیدار اعلیحضرت بسیار شادمان شده و نماینده روحانیون مطالبی جالب و جامع از اعتقادات و اندیشه های عمیق شاهنشاه آریامهر سلطان شیعیان جهان بمبانی اسلام و شریعت حقه جعفری بیان داشت و پوششهایی جامعه روحانیت را اعلام نمود و نسبت باوامری که درباره

نوسازی و پیشرفت وشکوه وعظمت بارگاه رضوی صادر فرموده اند که بطرز جالب و چشمگیر میشود استسپاسگزاری نمود و بعرض رسانید که روحانیون در امثال او امرهای موی در منابر نسبت بروشن نمودن مسائل دینی و مملکتی و ارشاد مردم بخصوص جوانها اقدام نموده و مینمایند و خو بست دستگاه ارتباط جمعی ودستگاه آموزشی مملکت نیز باین مسئله مهم بیشتر توجه داشته باشند آنگاه حرم مطهر حضرت رضا (ع) را زیارت نمودند آری پادشاه مسلمان، معتقد و با ایمان و بزرگوار ما در جوار بارگاه حضرت رضا از خداوند یکتا برای پیشرفت مملکت و سر بلندی ملت دعا مینمایند و چون از خلوص نیت و باصفای باطن و توجه بذات احدیت است همیشه موفق و پیروز میباشد. (صحیح است)

آنگاه شاهنشاه و شهبانو از ایوان طلای صحن عتیق که پس از ۲۴ سال طلاکاری آن بطرز و سبک جدیدی تجدید شده بود بازدید فرمودند همچنین از گنبد طلا و گلدسته ها که پس از قریب ۱۰۰ سال طلاکاری آن در دست تجدید است بازدید فرمودند و کارخانه جدید آستان قدس رضوی را که در ضلع جنوب غربی صحن عتیق ساخته شده بازدید و افتتاح فرمودند پس از طالار بزرگ و جدید آئینه موزه و نوسازیهای مسجد جامع کبیر گوهرشاد بازدید فرمودند و از کارهای انجام شده اظهار رضایت فرمودند.

آنگاه بطرف کاخ ملک آباد حرکت نمودند که باز هم در مسیر خیابانها هزاران نفر مردم مشهد با فریادهای جاوید شاه زنده باد شهبانو با کف زندهای تمتد ابراز احساسات نموده وعده زیادی برقص و پایکوبی وشادمانی میبرد اختند ساعت ۱۱ صبح روز بعد دوشنبه ۳/۸ شاهنشاه آریامهر بکارخانجات صنعتی رضا نزول اجلال فرمودند از طرف کارگران و مدعوین ابراز احساسات شدید بعمل آمد ابتدا آقای محمود خیامی رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل خیر مقدم عرض نمود و گزارشی از وضع کارخانجات بعرض رسانید. نامبرده اظهار داشت که ۳۱ نفر از کارگران، سهام کارخانه را بدست مبارک اعلیحضرت دریافت میدارند و بقیه کارگران که متجاوز از ۴۰۰ نفر نیستند تا پایان امسال سهام خود را دریافت خواهند داشت آنگاه شاهنشاه بازدید از کارخانه را آغاز فرمودند در مدخل درب سالتن کارخانه نماینده کارگران خیر مقدم و خوش آمد عرض نمود و اعضای هیأت مدیره سنتدیکا معرفی شدند شاهنشاه سؤالاتی از وضع کار و زندگی کارگران و رفاه آنها فرمودند در هر مورد پاسخ و توضیحاتی معروض شد سپس از بیمارستان ۱۴ تخت خوابی و آموزشگاه پرستاری

که جنب کارخانه در دست ساختمان است بازدید فرمودند آنگاه در جمع کارگران کارخانه که از ساعتی قبل احساسات بسیار شدید و پر شور مینمودند شرکت فرمودند در این موقع دبیر سندیکا ی کارگران گزارشی به پیشگاه همایونی عرض داشت و برای ذات شاهانه و خاندان سلطنت از صمیم قلب دعا نمودند.

شاهنشاه آریامهر فرمودند توسعه و پیشرفت کار خوب بوده و بزودی تا دو برابر افزایش خواهد یافت دیدید بزودی صاحب سهام شدید شما نمیدانید معمرین میدانند گرچه شما هم شنیده اید و در ۱۰ سال شاهنشاهی پهلوی قسمتی از آنرا دیدید که کشور شما ایران قبل از سلسله پهلوی چه بوده که نه استقلال نه کار و نه حساب و کتابی در مملکت بوده و تا قبل از انقلاب هم وضع خیلی فرق میکرد.

شاهنشاه در قسمتی دیگر از بیاناتشان فرمودند از سربازان خوب و جبهه مقدم انقلاب هستند لکن اگر با انقلاب خدشهای وارد آید بچه های شما باید در خاک روبرو زندگی کنند و خود شما هم معلومست باین بیانات و دعا فرمایشتان را ادامه دادند برای شما و بخصوص اولاد شما و باین جهت برای همه شما از درگاه خداوند متعال بخصوص در این نقطه در جوار مرقد مطهر حضرت رضا علیه السلام تقاضای تندرستی، تقاضای خوشبختی و تقاضای مهارت در کار خودتان برای تأمین آینده خود و مملکت خودتان میکنم در این موقع شور احساسات بعد اعلامی خود رسید و نماینده کارگران یک جلد قرآن خیلی زیبا بحضور شاهنشاه هدیه نمود و شاهنشاه در میان موجی از جاوید شاه، جاوید شاه کارخانه را با اظهار رضایت ترک فرمودند.

بعد از ظهر همانروز شاهنشاه آریامهر از نمودارهای کارهای اجرائی استان در باغ ملک آباد بازدید فرمودند مسئولین اجرائی یکایک وسیله جناب استاندار معرفی میشدند و در هر قسمت توضیحاتی معروض میداشتند. شاهنشاه در مورد آب دو سد طرق و کارده که در دست اقدام است سؤالاتی فرموده و راهنمایی هائی فرمودند و درباره صرفه جوئی آب و کشاورزی و باغداری نظریه بارانی و قطره ای نیز اوامری صادر و همچنین در مورد برق نیز اوامری صادر و وصول مالیاتها که بایستی بر اساس رعایت عدالت باشد دستور ایجاد مجتمع آموزشی بر رئیس دانشگاه فردوسی و درباره طرح کارانه سؤال فرمودند مدیر کل آموزش و پرورش بعرض رسانید

از اول مهرماه جاری اقدام میشود در مقابل بهداری و بهزیستی دستوراتی صادر و از جمله فرمودند باید وسیله آمبولانس و هلیکوپتر بیماران روستائی را برآکز درمانی رسانید.

دربازدید از فعالیت حزب رستاخیز دستوراتی صادر فرمودند در بازدید از غرفه مخابرات فرمودند در ۷ سال آینده ۵ میلیون تلفن با هزینه ۲۰ میلیارد دلار ایجاد خواهد شد که این خیلی مهم و لازمه یک کشور پیشرفته است نمودارهای نان رضوی و جهانگردی و سازمان زنان و رادیو تلویزیون خراسان نیز مورد بازدید شاهانه قرار گرفت که در هر مورد سؤالاتی فرمودند و پس از عرض توضیح مسؤلان آنها را ارشاد فرمودند.

پس از آن لشکر ۷۷ خراسان مورد بازدید شاهنشاه آریامهر قرار گرفت ابتدا فرمانده لشکر گزارش نظامی معروض داشت آنگاه شاهنشاه از نقشه های خانه های پرسنل و ادارات و بیمارستان لشکر بازدید و پس از توضیحات فرماندهان مربوط شاهنشاه اوامری صادر فرمودند در این موقع از تمایضات رزمی و عملیات نظامی بازدید بعمل آمد و در هر قسمت توضیحاتی بخصوص ملوکانه رسید عملیات جودو و کاراته بسیار جالب در پیشگاه شاهنشاه انجام شد و سربازان دلیر خطه خراسان احساسات پاک سربازی و مراتب جانبازی و شاهدوستی خود را بیان داشتند و چند قسمت رقصهای محلی وسیله سربازان قوچان، بجنورد، تربت جام بنمایش گذاشته شد شاهنشاه آریامهر با ابراز مرحمت بسپاهیان جانباز با اظهار رضایت لشکر را ترک فرمودند.

ساعت ۱۰ صبح روز سه شنبه ۳/۳/۹ شاهنشاه با رامگاه خواجه زبیر تشریف فرما شدند و بقعه خواجه ربیع بن حسین را که از یاران حضرت علی بن ابیطالب میباشد زیارت و بازدید فرمودند و درباره بازسازی و نویسازی گنبد و بقعه این مرکز که زیارتگاه مسلمانان زیادی میباشد اوامری صادر فرمودند.

پس از آن کوی ۲۴ اسفند که در آن مجتمع خانه های ارزاقیت میباشد مورد بازدید قرار گرفت همه جا مردم در مسیر شاهنشاه در خیابانها فرشی از سبزه و گل گسترده بودند قبل از بازدید خانه ها کودک خردسالی که از دو پا علیل بود جلب توجه ملوکانه را نمود و پس از سؤال و توضیحاتی که بعرض رساندند شاهنشاه فرمودند که در ایران یا اگر لازم باشد در خارج از کشور جهت معالجه اعزام شود یکی از خانه ها را بازدید و بمدرسه ۲۴ اسفند تشریف فرمائند در محوطه دبستان عده ای از دانش آموزان

با شور و هیجان سرود جالب سپاس را خواندند شاهنشاه در این موقع میان دانش آموزان رفته و اوضاع درس و زندگی آنها سؤالاتی فرمودند و همه آنها را مورد مرحمت قرار دادند و از میادین ورزشی محل مزبور بازدید نمودند شور و احساسات و شادی بیش از ۱۰ هزار نفر دانش آموز مردم بعدی شدید بود که اشک شوق در چشمان مردم سرازیر بود شاهنشاه آریامهر نیکوکاران را مورد مرحمت قرار دادند کوی ۲۴ اسفند دارای ۲۷۱ واحد مسکونی دو اطاقه با ۱۸۱ میلیون ریال هزینه با ملوکانه زمین آنرا آستان قدس رضوی رایگان و اگذار نموده و ۱۰۰ دستگاه از خانه ها از محل اعتبارات بلاعوض دوت ۱۷۱ دستگاه دیگر را آقایان عباس آهنچی ۱۳۲ دستگاه، محمد باباجانی ۲۰ دستگاه حبیب قفلی ۱۰ خانه حاجی و کیلی ۹ دستگاه برای مردمان کم درآمد ساخته اند تالیسات آنرا دستگاههای اجرائی آب و برق و شهرداری و مسکن و شهر سازی انجام داده اند وظیفه دارد از افراد خیر و نیکوکار فوق الذکر و مسؤلان اجرائی فوق تشکر نماید.

شاهنشاه آریامهر در جهت توسعه ایجاد این گونه خانه ها در گوشه و کنار شهر مشهد با بهره گیری از کمک بلاعوض دولت اوامری بوزیر کشور و استاندار خراسان صادر فرمودند و در حالیکه شور و هیجان و شوق دیدار بر خیز و برکت شاهانه احساسات شاهدوستانه و صمیمانه مردم را باوج رسانده بود تبسم کنان این کوی شکر فرمودند و بطرف کارخانه قند آیکوه تشریف فرما شدند اینجا طفل خردسالی خیر مقدم عرض نمود و دسته گل زیبایی تقدیم داشت شاهنشاه با شدیدترین احساسات و فریادهای جاوید شاه کارگران و خانواده آنها مواج گردیدند و بین کارگران و خانواده آنها رفتند کارگران مانند نگینی شاهنشاه را در میان گرفته و از شادی اشک شوق بر چشمانشان روان بود اوامر ملوکانه به نیابت تولیت عظمی و استاندار خراسان درباره توسعه هر چه بیشتر این خانه ها و خانه سازی بعرض کارگران باز نشسته صادر گردید و وسیله جناب ولیان بعرض رسید ۱۳۸ دستگاه خانه برای کارگران کارخانجات وابسته باستان قدس رضوی ساخته شده است در پایان دز میان فریادهای جاوید شاه و جاوید شاه کاخ ملک آباد تشریف فرما شدند.

اینها بخشی از بازدیدهای شاهنشاه آریامهر از خراسان و شهرستان مشهد و دیداری تاریخی و حیات بخش بود که نمایندگان خراسان در مجلسین شورا و سنا همه جا

افتخار حضور داشتند و بطریق مقرر سوال و عنایات شاهنشاه قرار گرفتند نمایندگان همه جا پیوند ناگسستنی و مستحکم شاه مردم را بوضوح لمس کردند و بمردم خراسان آفرین گفتند جز اینهم نه سابقه داشت و نه انتظار بار دیگر در اینموقع حساس از تاریخ، ملت ایران از بوته آزمایش سرفراز و منتخر بیرون آمد اینهمه پیشرفت درخشش در کارهای خراسان بویژه مشهد باراده و اوامر ملوکانه و همت و پشتکار جناب دکتر ولیان نایب تولیت عظمای آستانقدس رضوی و استاندار پرتلاش سخت کوش و پرتوان خراسان که با فعالیت خستگی ناپذیر شبانه بانجام رسیده و به پیروی از منویات ملوکانه بارگاه رضوی و چهره شهداستدس درخشش خاصی پیدا نموده که اینجانب به نمایندگی از طرف مردم مشهد بمصدق لم یبشکر المخلوق لم یبشکر الخالق و وظیفه دارد از اینهمه کوشش و علاقمندی تشکر نمایم .

و جای خوشبختی است که این خدمات مورد تأیید و رضامندی خاطر خطیر ملوکانه قرار گرفت و مراحم شاهنشاه بایشان ابلاغ شد .

از طرفی با توجه بوقیعت حساس خراسان که استان وسیع و پهناور است ۱۳۰۰ کیلومتر مرز مشترک با دو همسایه شمالی و شرقی و امکانات قلیل موجود و وجود بارگاه با عظمت حضرت رضا (ع) و مسجد جامع کبیر گوهرشاد و حضور حدود ۷ میلیون زائر و مسافر سالانه در مشهد بیداری و هوشیاری و مراقبت و احساس مسئولیت شدید جناب استاندار و رؤسا و مسئولین دستگاههای امنیتی و انتظامی مردم این خطه از آسایش و رفاه خاص برخوردار میباشد که این توجه و مراقبت نیز جای شکر و سپاس دارد .

مردم ایران در دوره بی خبری و محرومیت نیستند انقلاب شاه و مردم همه ما را در سرنوشت مملکت شریک ساخته و امروز همه میدانیم هرچه وطن آباد و پیشرفته تر شود ما نیرومند و موفق تر شده ایم و همه آنچه را در سایر رهبریهای بیدریغ و مدبرانه شاهنشاه آریامهر نصیب ایران میشود همه را باجان و دل مورد ستایش و سپاس قرار میدهیم و سیاست بزرگ رهبر ایرانرا که سیاست تعقل است میستائیم و در مقابل فرمانده کبیر انقلاب سرتعظیم فرود میآوریم و بخوبی میدانم آنچه بدست آمده بر اثر انقلاب شاه و ملت و درسایه ثبات ، امنیت و رامش ملت ایران آسایش و مملکت پیشرفت داشته است لذا وظیفه و

مأموریت دارد از طرف مردم خراسان عموماً و مردم شهر مقدس مشهد خصوصاً پشتیبانی خود و مردم خطه خراسان را از اعلامیه اخیر دولت خدمتگذار جناب آموزگار اعلام داشته و از خداوند قادر یکتا و پیشوای هشتمین شیعیان جهان حضرت رضا علیه السلام در اینراه توفیق بیش از پیش مسئلت دارد چون امیر شاهنشاه و خواست ملت ایران است و دولت آنجناب هم با ایمان و اعتقاد خدمت میکند مسلماً موفق خواهد شد چون کارگران ، کشاورزان ، اصناف ، کارمندان ، فرهنگیان ، دانشگاہیان و تمامی ملت ایران زیر چتر حزب رستائیز ملت ایران و در کنار ارتش دلیر ایران و نیروهای مسلح شاهنشاهی پشت سر فرمانده بزرگ خود گوش بفرمانند و معدودی بی خبر که خودشان هم نمیدانند چه میگویند و چه میخواهند نمیتوانند این پیوند ملت را برهم زنند و باید بگفت

ای مگس عرصه سیمرخ نه جولانگه تسواست
عرض خود میبری و زحمت ما میداری

اقتصاد خراسان با این اراضی و جمعیت کشور متکی بدامداری و کشاورزی و صنایع غذایی بوده است کما اینکه امسال بر اساس آمار مورد تأیید اداره کل کشاورزی خراسان ۱۱ میلیون دام ۱۵ میلیون مرغ گوشتی ۳ میلیون مرغ تخمی در خراسان پرورش خواهد یافت و بالغ بر ۲ میلیون تن یعنی ۴۰٪ چغندر قند کشور و ۶۰ هزار تن پنبه و ۷۵۰ هزار تن نیوه و یک میلیون تن غله و ۱۸۰ هزار تن سیب زمینی و پیاز و سبزیجات و مقادیر جالبی کمبوت و قند شایسته تولید کشاورزی و صنایع خراسانست که ما زود مصرف آن بسیار است آنها صادر میشود ولی متأسفانه دامداران و مرغداران و کشاورزان خراسان متناسب با تولید نسبت بکل کشور از اعتبارات و سوسیدها و سایر کمکهای دولت برخوردار نبوده اند .

مثلاً در سال ۲۵۳۶ از ۸۶۹ هزار تن غله توزیع شده توسط صندوق عمران مراتع منطقه ۳۸ هزار تن یعنی حدود ۴٪ و بعبارت دیگر نصف سهم عادلانه برای دامداران و مرغداران خراسان ارسال گردیده است و در سالهای قبل از آن وضع از اینهم بدتر بوده است و آنها مجبور شده اند با پرداخت اضافی ما زود اسالی بسایر استانها از بازار آزاد بخرند تا بتوانند بکارشان ادامه دهند و این برای اقتصاد خراسان که هنوز متکی بدامداری و کشاورزیست مهلک است که بجهت بیعدالتی در توزیع علوفه دولتی مایلو ۷/۵ ریالی دولتی را تا کیلویی ۱۳ ریال و ذرت ۹/۵ ریالی را تا کیلویی ۱۶/۵ ریال و جو ۷/۵ ریالی دولتی را

تا کیلویی ۱۴ ریال از بازار آزاد بخرند لذا از وزیر محترم کشاورزی تقاضا دارم با توجه باینکه در سال گذشته نصف سهم عادلانه علوفه دامداران و مرغداران خراسان بخراسان ارسال گردیده و سهم سال جاری آنان را نه بر مبنای سهم اختصاصی ۳۶ بلکه بر مبنای نسبت جمعیت یا دام و طیور در جریان پرورش خراسان بکل کشور تعیین و درصد حاصل را از هر کشتی وارداتی برای خراسان اختصاص و حمل نمایند و بجزیران گذشته این کار را از کشتی های در جریان تخلیه بندر عباس شروع کنند تعمیم اعتبارات بانک توسعه کشاورزی و بانک تعاون کشاورزی و سازمان تعاون و امور روستاها راهم اگر با سهم خراسان در تولید مواد کشاورزی دانی مقایسه کنیم به این نتیجه خواهیم رسید که آنها نیز از نسبت سهم اراضی یا تولید کشاورزی خراسان بکل کشور کمتر است و اگر از این طریق بفوریت کشاورزی خراسان مکانیزه نشود با امکانات وسیعی که برای پیشرفت صنعتی خراسان موجود است کشاورزی خراسان از صنایع آسیب خواهد دید سخنان جناب آقای وزیر کشاورزی در سمپوزیوم سیاست کشاورزی ایران بیانگر اینست که ایشان مسائل و مشکلات کشاورزی مملکت و راه حل و رفع آنها را عمیقاً میشناسند لذا انتظار دارد بزودی در جریان اقدامات اصلاحی ایشان باینموضوع مهم و حیاتی قرار گیریم از این مسائل که بگذریم به مسئله شریانهای اقتصادی و حیاتی دیگر راه میبریم .

ابتدا تقاضا دارد از جناب آقای وزیر راه و ترابری دستور فرمایند تسریع در اتمام بخشی از راه تهران مشهد از طریق شاهرود، سبزوار که چندین سالست در دست اجرا و اقدام میباشد نمایند چون راه طولانی و پر پیچ و خم و بسیار شلوغ مازندران (خط کناره) همه ساله از نظر گرفتاری و کشتار بیادامیکند و با اتنا بقیه راه جدید هم فاصله کمتر وهم اینکه راحت تر و با اطمینان خاطر و سلامت بیشتر و بهتر مردم بشهر مسافرت و زیارت مینمایند ثانیاً تأمین سهم خراسان از کالای وارداتی منجمه همان علوفه یا مواد غذایی و کالای صنعتی نیازمند است که خراسان با شاهراه به بنادر جنوبی کشور بخصوص بندرعباس متصل شود که این راه میتواند در خدمت حمل ما زود تولید مواد غذایی و تولیدات صنایع غذایی خراسان با استانهای سیستان و بلوچستان و کرمان، هرمزگان و خوزستان نیز قرار گیرد و این راه برای اقتصاد خراسان اهمیت فوق العاده دارد و میتواند اقتصاد خراسان را رونق بخشد خوشبختانه اگر چه قدری دیر ولی احداث این راه در برنامه وزارت راه و ترابری قرار دارد و میخواهند خراسان

را از طریق کرمان به بندرعباس با احداث شاه راه متصل کنند که اجرای بخش از این شاهراه از مشهد به زاهدان در جریانست و بخشی زاهدان بندر عباس آن مورد نظر قرار گرفته و دستور مطالعه آن صادر شده است و امید است شاهراه دیگری نیز از بیرجند بکرمان و از کرمان به بندر عباس کشیده شود زیرا قطعاً این راه در جریان احداث و قطعاتی در جریان مطالعه میباشد و آنچه میماند آنقدر ناچیز است که قهراً ایجاد آنها برای تکمیل کار مورد توجه واقع خواهد شد و چون وزارت راه نیز در سنوات گذشته سهمی متناسب از اعتبارات راهسازی برای خراسان منظور نموده اند و در نتیجه از این بابت نیز خراسان عقب مانده لذا از وزیر محترم راه و ترابری نیز تقاضا دارد دستور فرمایند به جبران گذشته مطالعه و احداث شاهراههایی که خراسانرا به بندرعباس متصل میکند تسریع شود خاصه آنکه این احداث راهها برای پروژه های عظیم صنایع مورد نظر در سرخس ، سبزوار، اسفراین و مشهد نیز حائز اهمیت و فوریت خاصی است جای خوشبختی است که معادن و منابع طبیعی خراسان طور است که صنایع خراسان احتراماً مکمل صنایع سایر نقاط کشور خواهند بود و این اقتصاد خراسان را بسایر نقاط کشور مربوط میسازد مبنای جدید مکمل پیوندهای فرهنگی، نژادی، ملی و دینی مملکت خواهد گردید لذا در شرایطی که عده ای خوابیانی برای ایران می بینند وزارت صنایع و معادن و دولت میبایست پیوندهای ملی را از طریق تسریع در اجرای پروژه های صنعتی خراسان و امثال آن افزایش دهند (احسنست)

رئیس - آقای نوری اسفندیاری تشریف بیاورید .

علی پاشا نوری اسفندیاری - با اجازه جناب رئیس و همکاران ارجمند ، بنام خداوند بخشنده مهربانی که بما ملت ایران شاهنشاهی خردمند و دوزاندیش عطا فرمود سپاس بزدان را که چنین شاهنشاهی براریکه کیان جا دارد که از امروز بفکر فردای دور و نسل آینده ملت ایران می باشد و پایان موجودی جاهای نفت را از هم اکنون پیش بینی نمود و اینهمه نیروگاههای حرارتی را پایه گذاری نموده است که نمونه یکی از آن را در روز جمعه دوازدهم در نکای مازندران از نزدیک مشاهده نمودیم .

از طرف جناب آقای توکلی وزیر نیرو و آقای مهابادی معاونت پارلمانی وزارت نیرو و از جناب آقای مهندس ریاضی ریاست مجلس شورای ملی و جمعی از جنابان همکاران ارجمند نمایندگان مجلس شورای ملی جهت بازدید دعوت شد و با هواپیما بمحل مذکور عزیمت نمودیم

این نیروگاه حرارتی مازندران در ساحل دریای خزر نزدیک شهر نکا واقع شده و بزرگترین نیروگاه حرارتی با مصرف سوخت مایع و گاز در خاورمیانه است نیروگاه شامل چهار قسمت مجزا است که هر قسمت قادر است ۴۴ مگاوات برق برای مصرف روزانه ۶۰۰ هزار نفر تولید نماید تمام چهار قسمت قادر است مقدار ۱۷۶۰ مگاوات برق برای مصرف سرتاسر ایران تولید و پخش نماید گاز برای مصرف این نیروگاه از سرخس بمساحت ۹۰۰ کیلومتر بالوله حمل میشود و سوخت مایع بوسیله راه آهن تا ایستگاه نکا و از آنجا بوسیله لوله مخزن در محل حمل میشود.

عظمت بنا و تأسیسات قابل توصیف نیست باید هر کس از نزدیک شخصاً مشاهده نماید تا برغرور ملی او افزوده گردد.

برنامه تنظیمی و پذیرائی گرم وزارت نیرو مخصوصاً با مدیریت جناب آقای مهابادی معاونت پارلمانی وزارت نیرو قابل تحسین و تشکر است.

یزدان پاك سرزمین اهورا مزدا ئی ایران را دوست دارد چه ما ایرانیان تا بوصیت پیغمبر اسلام حضرت محمد صلی الله علیه و آله عمل نمودیم و قرآن کتاب آسمانی و عترت پیغمبر را حفظ کردیم اگر در طوفانهای مختلف تاریخ در مقابل گناهان و ناسپاسی ها خداوند ما را تنبیه نمود و برای عبرت و پند موقتاً ملتی را بر ما مسلط گرداند ولی بزودی با دست یکی از فرزندان لایق ایسران وسیله نجات این ملت را فراهم ساخت وجود بیگانه را از ایران دور نمود و ایران را دوباره در جهان شهره آفاق کرد.

تاریخ گواه حمله اسکندر - چنگیز - اعراب و شهریور بیست و شاهد سقوط امپراطوری ایران و باز شاهد طلوع سلسله پارت - ساسانی - صفویه و نادر و ذودمان پهلوی و اوج ترقی و تعالی ایران است امروز نحوه کشورگشائی تغییر کرده باقشون کشی ممالک دیگری را تصرف نمیکند بلکه بوسیله عناصر داخلی وسیله مسلک و مرام ساختگی رزمیهای جدید را جهت پیشرفت اقتصاد و فروش اسلحه و مهمات و انواع اشیاء و اجناس فتح میکنند اکنون دنیا بر دیولوک تقسیم شده کومونیسیم و سرمایه داری ، هر دو سعی میکنند با جنگ سرد و اغلب توأم با جنگ گرم بر مستعمرات خود بیفزایند و مملکت جدیدی را بتصرف در آورند .

جزئی غفلت باعث از بین رفتن استقلال است معنی حب الوطن من الایمان در جاه ثروت و مقام فردی دارد مدفون میگردد

از این مکان مقدس با صدای رسا اعلام میکنم ایرانی بیدار باش و بهوش باش که جز واقار یکی از دو بلوک نشوی بیاد آر شعر پر مغز سخنور طوس سپهد فردوسی را که گفته است :

جو ایران نباشد تن من مباد

بدین بوم بر زنده یک تن مباد

یا عشقی شاعر پر شور گفته است : خاک وطن که رفت چه خاکی بسر کنم .

ای فرزندان و نورچشمان عزیز دانشجویان و دانش آموزان ، بیگانه در پشت پرده است او هم ماسک زده تا شما را بماسک زدن وادار کند ما در شهریور بیست در جریان کار بودیم این دو روئی بیگانگان را دیدیم کلمات ظاهر فریب آنان را شنیدیم که میگفتند نان - بهداشت - فرهنگ مال همه ولی تمام گندم و برنج ما را به یغما بردند و قحطی ایجاد کردند بیماری تیفوس آبله آوردند و فرهنگ ما را به باد دادند اکنون مقصود بیگانه اینستکه شما تحصیل نکنید حرفه و فن یاد نگیرید و بتمدن بزرگ نرسیم و در ردیف آنان قرار نگیریم .

هنوز زنده هستیم یعنی شاهد عینی و تاریخی شهریور بیست اگر خاموش بنشینیم و نگوئیم گناه ناخوشدونی است تجربه ما بر قیمت است برایگان عرضه میکنیم به پذیرید و مقدسات ملی یعنی پرچم استقلال یعنی شاهنشاه وطن را جهت بقاء مملکت مصون و محفوظ نگهدارید تا استقلال و هستی خودتان را به باد فنا ندهید اما امیال و خواسته بشر آنها ندارد در مقابل موفقیتهای و رسیدن به آرزوهای نسبی است در روی کره زمین بهشت موعود و زندگی مطلوب وجود ندارد.

شاهنشاه آریامهر بزرگترین خدمت را بملت ایران نمود و آن التیام وضع اقتصاد نابسامان ایران بود ایرانی که برای هزینه روزانه اش وام میگرفت امروز به کشورهای دیگر وام میدهد و دانشجوی دانشگاه تنها پولی بابت مخارج دانشگاه نمی پردازد پول جیبی هم دریافت میدارد البته این ترقیات سریع و آنی در محیط قدرتهای بزرگ مسلماً اشکالات و نارسائیهایی در پیش دارد دولت و ملت باید با همفکری و کوشش مشکلات را برطرف کنند با پیشنهادات منطقی و راه حل نه با چوب و سنگ و آدم کشی هر کس باید خود و خانواده خود را اصلاح کند تا جامعه اصلاح شود.

دولت به تنهایی قادر به اصلاح جامعه نیست و دولت خدمتگذار جناب آقای آموزگار حاضر به شنیدن منطقی صحیح و اصولی میباشد پس بیائید با هم همکاری کنید.

و اما چند کلمه ای در باره لایحه انتخابات که کلیات آن

در مجلس مطرح است بنظر می رسد این لایحه با عجله در مجلس رستخیز تحت بررسی قرار گرفت ما قانون انتخابات داریم هنوز آتقدرها کهنه نشده است که بخواهیم با این سرعت تعویض کنیم اگر قصد تعویض داشتیم خوب بود

سال ۳۰ بمجلس تقدیم میشد که وقت کافی برای بررسی و تنظیم یک قانون جامع و کامل باشد. موقعیکه جهت نمایندگی مجلس شورای ملی انتخاب شدیم از طرف حزب رستخیز ابلاغ شد که انتخابات و نارسائیهای گزارش گردد و اینجانب هم مانند سایر مشکلات همکاران نواقص و مشکلات را در باره بزرگ تنظیم و طی شماره ۵۹/۱۲۰۰۰۴۰ بدییرخانه حزب رستخیز ملت ایران و وزارت کشور تقدیم داشتیم امید است مورد استفاده قرار

گرفته باشد اکنون رئیس مطالب آن را یادآوری می نمایم اولین مشکل انتخابات راه شوسه به روستاها و محدودیت کارت الکترا ل بود حال با اقدامات دولت و نمایندگان مجلس انشاء الله تا آن موقع وضع راههای روستائی درست خواهد شد ولی باید موضوع وسیله نقلیه برای ایاب و ذهاب بخصوص در جاده ها نیکه سرویس عمومی ندارد حل گردد بعلاوه مأمورین کارتهای الکترا ل نباید از مأمورین بی اطلاع و بی تفاوت یا نماینده کاندیدا تعیین شوند ضمناً مأمورین کارت باید سیار باشند.

با اینکه بانوان روستاها اشتیاق بشارکت در انتخابات دارند باید از لحاظ وسیله و وقت تسهیلاتی برای آنان فراهم ساخت.

موضوع تعویض صندوق انتخابات و ساختن صندوق مشابه از اتفاقات متداول است نسبت به تهیه صندوق فلزی و غیر قابل تعویض بودن آن با رمز مخصوص باید مورد توجه قرار گیرد.

مشکل دیگر برای کشاورزان شروع انتخابات در فصل زراعت است بخصوص برای برنجکاران شمال که خرداد فصل کشت است و مشارکت در انتخابات مشکل انجمن. نظار بعضی از شهرستانها اشکالاتی برای وزارت کشور و فرماندارها فراهم ساختند که فکر میکنم آن اعمال باعث عکس العمل چنین قانونی است مثلاً در شهر نور از سه نفر کاندیدای انتخابات دونفر با یکدیگر متحد شدند و کلیه اعضا انجمن نظار را از خودشان انتخاب کردند نفر سوم حتی بکنفر نماینده در انجمن نظار نداشت اگر وجود بازرسان شاهنشاهی و بازرسی وزارت کشور بخصوص ناظر نبود مسلماً رأی حقیقی مردم خوانده نمیشد و عینک مرحوم شفیع زاده کار خود را میکرده است.

در موقع صدور اعتبارنامه این انجمن نظار چند نامه جمعی

نوشت به پست داد بعد بعنوان شکایت پانزده روز اعتبار نامه را امضاء نمیکرد و بحرفهای فرماندار اصلا ترتیب اثر نمیداد.

در محلهای دیگر فرماندار اعتبارنامه را امضاء میکرد انجمن امضاء نمیکرد یا برعکس انجمن امضاء میکرد فرماندار امضاء نمیکرد.

باید راه حلی پیدا کرد که از قدرت مطلق فرماندار و یا قدرت مطلق انجمن نظار با قانون جلوگیری نمود تا منتخب مردم سرگردان نشود و وقفه در کارها حاصل نگردد در مورد مواد لایحه بموقع اعلام خواهد شد. (احسن)

رئیس - آقای ادیب مجلسی بفرمائید .

ادیب مجلسی - باتشکر از همکار عزیزم که وقتشان را در اختیار من گذاشتند، سخن من امروز در باره اعلامیه و تصمیم دولت است که همه اطلاع دارید، گروهها و طبقات مختلف مردم با تأیید این اعلامیه از دولت خواستند که باشندت عمل هر چه بیشتر و با اختیارات قانونی خود جلوی هرج و مرج و آشوب طلبی و اشاعه اکاذیب را بگیرد (صحیح است) چون مجدداً بنا به قولی

هر دم از این باغ بری میرسد

تازه تر از تسازه تسری میرسد

باز هم شایعاتی منتشر شده بود که رئیس دولت با بیان قاطع خودشان اعلام کردند که این شایعات بی اساس است و مردم باید به کسب و کار و ادامه زندگی

خود برسند جامعه اصناف و پیشه وران پایتخت دیشب با گردهم آئی که در خانه خودشان داشتند با آگاهی کامل در دنباله این شایعات و بیانات رئیس دولت با قاطعیت کامل و با اعلامیه ای که به سمع همکاران محترم و ملت

ایران رسیده است از دولت خواستار شدند که با قدرت کامل عمل کند و بمن این مأموریت را دادند که از دولت بخواهم همانطور که وعده داده اند جلوی این شایعات و هرج و مرجهای اجتماع را بگیرند. کسبه شریف پایتخت با بیداری کامل این روزها به سرکسب و کار خودشان خواهند رفت و مردم بیدار دل ما به این مسائل توجهی نخواهند کرد ولی مسئله اینست که گهگاه در این گیرودار اجتماع آن کسانی که شناخته شده هستند و می خواهند آرامش ما را بهم برزند طبقات مختلف مردم بی گناه مصادف با این نابسامانیها می شوند، برای حفظ زندگی روزمره مردم از دولت می خواهیم که قاطعانه عمل کنند ما این آزادی را داریم و این آزادی را به برکت اقدامات رهبر عالیقدر ملت ایران شاهنشاه آریامهر

بدست آورده‌ایم ما الآن دو مطلب مهم داریم هم امنیت داریم هم آزادی و آن چیزی است که خیلی از کشورها ندارند ماهر دو را داریم ولی کسانی که می‌خواهند با اعمال بی‌رویه و خلاف اصول انسانی به این آزادی خدشه وارد کنند اینها دشمن ملت ایران هستند ما می‌خواهیم جلوی این آزادیهای بی‌رویه که خلاف آزادی جامعه ایران است گرفته شود (احسنت) من باز دیگر در اینجا اعلام می‌کنم واحدهای صنفی پایتخت هریک هم چون سنگری استوار برای حفظ استقلال مملکت و ملت و برای دفاع از شاهنشاهی ایران آماده هستند واز دولت بی‌خواهیم که با قدرتی که دارد جلوی هرج و مرج را بگیرد تا کسبه و سایر مردم بتوانند به کار و کسب خود ادامه بدهند اینها تجزیات مهمی از گذشته خود دارند دیشب یکی از نمایندگان صنفی به من گفت ما هنوز فراموش نکرده‌ایم که ۲۸ مرداد یکنفر را گذاشتیم صبح درمغازه ایستاده بود باجوب از این طرف زنده باد و از آن طرف مرده باد می‌گفت و ما باید هی درمغازه‌ها را پائین و بالا میکشیدیم و به کسب و کار خودمان نمی‌رسیدیم ما در سایه امنیت که بعد از ۲۸ مرداد در دوران انقلاب بدست آورده‌ایم به کسب و کار خودمان ادامه میدهیم ، ما باید بجامعه شهر نشین سرویس بدهیم زن و بچه ما هم جزو همین مردم و جزو همین مصرف کنندگان هستند چگونه می‌توانیم به کسب و کار خود ادامه بدهیم در صورتی که مغری برای خود وجود ندارد ما به امید خدا درهای مغازه‌مان را باز می‌کنیم و « بسم الله الرحمن الرحیم » می‌گوئیم من باز دیگر از دولت نمی‌خواهم که با کمال قدرتی که دارد جلوی هرج و مرج را بگیرد تا کسبه بتوانند به کسب و کار خود ادامه بدهند امیدوارم ملت ایران را در پناه وحدت و یگانگی و امنیت که دارد زیر لوای شاهنشاهی ایران حفظ کند. (احسنت)

رئیس - آقای بنی‌احمد بفرمائید.

احمد بنی‌احمد - ساحت مقدس مجلس شورای ملی ، خانمها و آقایان من در صدد بحث در کلیات لایحه انتخابات بودم با توجه به اینکه عندهای از همکاران محترم (در حدود ده نفر) ثبت نام کرده‌اند روی این اصل از فرصت قبل از دستور برای عرض مطالب خود استفاده می‌کنم لایحه‌ایکه در یکی از وزارتخانه‌ها تهیه میشود و با حضور کارشناسان مربوطه مورد بررسی قرار می‌گیرد و از تصویب هیئت دولت می‌گذرد در حقیقت جهت و اندیشه اجتماعی و سیاسی دولت را در آن مورد بخصوص نشان میدهد لایحه انتخابات که تقدیم قوه مقننه شده است نه تنها یک نظم سالم انتخاباتی را پیش بینی نکرده بلکه اگر

باقانون انتخابات فعلی بخواهیم مقایسه کنیم یک لایحه به تمام معنا ارتجاعی است لایحه فعلی انتخابات که تقدیم مجلس شورای ملی شده است نکات زیادی را برای بحث باز کرده است آنچه که اهمیت دارد این است که ما در قانون قبلی انتخابات اگر بایک مرجع انتخاباتی که علی‌الظاهر برگزیده مردم است « انجمن نظارت » سروکار داریم در این لایحه با چهار مرجع که میشود گفت چهار غول بی‌شاخ و دم سرکارز پیدا کرده‌ایم که همه یا مأمورین دولت‌اند یا منتخبین دولت

دکتر صدیق اسفندیاری - جناب بنی‌احمد رؤسای ادارات دولتی اکثر افراد خدمتگزار و صحیح‌العملی هستند شما حق ندارید آنها را غول بی‌شاخ و دم بنامید .

بنی‌احمد - تظاهرات راه نیندازید .

محمد پارسا - آقا برای چه بدولتی که برگزیده شاهنشاه آریابهر و مجلسین با تفاق آراء بان رأی اعتماد داده است اینطور توهین می‌کنید ؟ مجلس محلی است مقدس و بدولتی که خدمتگزار است نباید توهین بشود .

بنی‌احمد - این دکانها را تخته کنید ، این لایحه مخالف قانون اساسی است (همهمه نمایندگان) اگر این لایحه تصویب شود ، بطور کلی قوه مقننه سر نوشتش دست قوه مجریه قرار خواهد گرفت (اعتراض نمایندگان)

اصل ۲۷ متمم قانون اساسی را شما فراموش کرده‌اید که ثمره انقلاب مشروطیت ایران است که صراحتاً قوه مقننه و قضائیه را در برابر قوه مجریه قرار داده است. قوه مجریه از لحن تاریخ بشریت بوذۀ است این انقلاب مشروطیت ایران بود که قوه مقننه را در مقابل قوه مجریه قرار داد .

(همهمه و اعتراض نمایندگان)

رئیس - آقایان اجازه بفرمائید صحبتشان را بکنند ایشان نظر خودشان را می‌گویند بعداً هر کس حرفی داشت میتواند بیاید اینجا نظرش را بگوید. (صحیح است، احسنت)

بنی‌احمد - این لایحه نه فقط در جهت مصالح ملت نیست بلکه در این لایحه آمده است که نیروی انسانی و نیروی موتوریزه و افراد و تمام وسائط نقلیه دولتی در اختیار عوامل انتخاباتی قرار خواهد گرفت. چرا این ماشین عظیم انتخاباتی و این تجهیزات دولتی را بکار می‌اندازید؟ از اصل ۳ و اصل ۴ و قانون اساسی شرایط تشکیل مجلس سنا قید گردیده است در این اصول بحث از مصونیت ستاتورها نمی‌کند. من مخالف مصونیت ستاتورها نیستم ولی شما اصول را رعایت کنید اصول قانون اساسی را رعایت کنید اصل الحاقی به متمم قانون اساسی را رعایت کنید حوصله پیاده کردن مقررات و قوانینی را که در این مملکت وجود دارد داشته باشید. شما قانون اساسی

۳ - تقدیم سؤال از وزارت بهداری و بهزیستی توسط آقای علی اصغر مظهري .

رئیس - آقای منظوری فرمایشی دارید بفرمائید .
مظهري - سؤالی است از وزارت بهداری و بهزیستی که تقدیم میکنم .

رئیس - سؤال به دولت ابلاغ میشود .
۴ - ادامه بحث در کلیات لایحه انتخابات مجلس سنا و مجلس شورای ملی .

رئیس - وارد دستور میشویم کلیات لایحه انتخابات مجلس سنا و مجلس شورای ملی مطرح است آقای آموزگار بفرمائید .

محمد علی آموزگار - جناب آقای رئیس همکاران محترم عرایض امروز بنده در اطراف لایحه انتخابات مجلسین است که در جلسه قبل چند نفر از همکاران نسبت بان بعنوان مخالف و موافق سخن گفتند و اینک که بحث در کلیات شور اول ادامه دارد لازم دانستم که در چند مورد معایب و محاسن آن را باستحضار مجلس محترم برسانم . آنچه بعنوان محاسن لایحه باید بگویم یکی تقلیل سن رای دهندگان از ۲۰ سال به ۱۸ سال است که البته اصلاح بجائی است زیرا بموجب قوانین مملکت افرادی که بسن ۱۸ سال تمام رسیده باشند بالغ و رشید و دارای شخصیت حقوقی مستقل هستند و چنین اشخاصی باید حق دادن رأی برای انتخاب نمایندگان داشته باشند. اصلاح دیگری که در لایحه پیش بینی شده مربوط است به تعیین و تشدید مجازات متقلبین و مغرضین در انتخابات که شاید در قانون قبلی نارسا بود و اگر از این دو مورد بگذریم بقیه مواد لایحه را اگر با قانون فعلی تطبیق نمایم خواهیم دید که نه تنها لایحه تقدیمی مرفعی و مردمی نیست بلکه دارای معایبی است که در قانون قبلی وجود نداشته است. هرگاه انگیزه دولت از تقدیم این لایحه مربوط به دو مورد قبلی باشد بهتر بود که یکی دو ماده بعنوان اصلاح قانون قبلی پیشنهاد میکرد و مجلس هم با حسن قبول آن را بررسی و تصویب میکرد و مشکلی که در عمل مخصوصاً در دوره قبل بمناسبت اعمال نظر بعضی از اعضای هیئت نظار گریبان گیر مجریان بود باسانی برطرف میکردید و اما در سایر موارد که دولت لایحه‌ای با ۱۱ ماده آورده است و مایل است که قانون انتخابات مجلسین را بطور کلی عوض کند باید گفت که دولت دلایل قابل قبولی ارائه نداده است و معلوم نیست که چه نتیجه‌ای از طرح تصویب این لایحه بدست خواهد آمد و ضرورت و دخالت قوم مجریه

را دارید چه لزومی هست که یک اصل دیگر باین صورت به اصول قانون اساسی اضافه کنید، این لایحه اصل ششم قانون اساسی را هم تغییر مفهوم میدهد و هم تغییر عبارت باین معنا که بموجب قانون اساسی وقتی ۲ ثلث منتخبین مردم در پایتخت حاضر باشند مجلس شورای ملی منعقد میگردد. در لایحه فعلی این اصل هم تغییر عبارت میدهد و هم تغییر مفهوم، بنظر میرسد که این لایحه تحت ارباب و وحشت از نفوذ نمایندگان واقعی مردم به مجلس شورای ملی تهیه شده است. (مظهري - صحیح است) و اگر مقایسه کنید در تفکیک قوا می‌بینیم که هیچ مرزی برای قوه مقننه باقی نمانده است (احسنت) آنچنان این مرزها را شخم کرده‌اید که دیگر حدودی بنظر نمی‌رسد شما غافلید که طرف عتاب و خطاب قانون هستید؟ بیاید برای ما تعریفی از قوه مقننه و مجریه بکنید، تا ما بدانیم برای این ملت چه چیزی تصویب می‌کنیم ماده ۸۳ قانون مجازات عمومی را فراموش نکنید، خطاب بشماست جناب وزیر کشور که اگر وزراء با استفاده از اختیاراتشان مردم را از حقوقی که قانون اساسی بانها داده است محروم کنند به انفصال ابد از خدمات دولتی و محرومیت ه تا ده سال از حقوق اجتماعی محکوم خواهد شد، بهترین قوانین و ساده‌ترین و طبیعی‌ترین آنهاست، این چه اسلوبهای پیچیده است که در این لایحه گذارده‌اید؟ شورای انتخاباتی، انجمن نظارت، هیئت اجرایی شما که می‌خواهید افکار آزادیخواهان مردم را در وسعت دید خودتان حبس کنید. این چه تباين میان شما و مردمی است که از احساسات وطن پرستی لبریز هستند؟ چرا می‌خواهید در کوتاه فکری های اجتماعی همینطور مجوس باشید؟ جا معه ما قبل از اینکه از تورم اقتصادی ناله کند از تورم کمپلکس ها ورم کرده است.

رئیس - آقای بنی‌احمد بمن اطلاع می‌دهند که شما نمایندگان دولت را غول بی‌شاخ و دم خطاب کرده‌اید اگر چنین است معذرت بخواهید و اگر چنین نیست تکذیب بفرمائید.

بنی‌احمد - من دولت را ننگم هیئت اجرایی لایحه انتخابات را گفتم.

رئیس - اگر راجع باین موضوع معذرت نخواهید مجبورم شما را از جلسه اخراج کنم .

بنی‌احمد - آنچه که من گفتم این بود مراجعی که بموجب این لایحه ایجاد میشوند غول بی‌شاخ و دم هستند و در مورد نمایندگان دولت آن جمله را ننگم .

رئیس - یا معذرت بخواهید یا خواهش میکنم از جلسه بروید بیرون .

(آقای بنی‌احمد تریبون و جلسه را ترک کردند)

در امر انتخابات تا آن حد که تمام وظائف مربوطه از انتخاب و اعلام نامزدها تا اخذ رأی و صدور اعتبارنامه و رسیدگی به اعتراضات و شکایات بعهده مأمورین دولت باشد چیست؟

بنظر میرسد که لایحه دولت با روح دموکراسی و آزادی انتخابات سازگار نیست همانطوریکه شاهنشاه ما بارها فرموده اند باید هرچه بیشتر به مردم آزادی داده شود تا در تعیین سرنوشت خود با علاقه و اطمینان بیشتر مشارکت نمایند. (صحیح است)

دولت در موقع انتخاب نمایندگان مجلسین وظیفه دارد که بصورت یک ناظر بیطرف و ایجاد محیط آزاد و آرام از آراء مردم مراقبت و محافظت نماید و نگذارد که حتی از کسی تضییع گردد و این خود مردم هستند که با وقوف و اعتقاد کامل لایق ترین و صالحترین و وطن پرست ترین افراد را ازین خود برمیگزینند و به مجلسین میفرستند.

انجام این وظایف در قانون فعلی بعهده همان مردم و هیئتی که از طرف آنها معین میشود و اگذار شده ولی در لایحه بطوریکه ملاحظه میفرمائید هیئت هائی بنام هیئت اجرایی و شورای انتخاباتی استان و شورای عالی انتخابات در نظر گرفته شده که اکثریت آن از رؤسا و مقامات دولتی هستند و افرادی از مردم که قرار است در این هیئت شرکت نمایند باز هم با انتخاب همان مأمورین و مقامات نخواهد بود؛ مثلاً در هیئت های اجرایی که بریاست فرماندار و رئیس بهداری و رئیس آموزش و پرورش و رئیس آمار و ثبت احوال و سه نفر دیگر که خود آنها معین مینمایند تشکیل میشود و دارای تمام اختیارات است چه تضمینی داده شده که این هیئت با کمال بی طرفی و بی نظری وظائف خود را انجام دهند و علاوه آیا صحیح است که انتخاب اعضاء قوه مقننه به قوه اجرایی محول گردد. فلسفه تفکیک قوا بان معنی نیست که قوه اجرائیه بتواند اعضاء قوه مقننه را تعیین نماید. انتخاب اعضاء قوه سه گانه کشور که ریاست همه آنها با شاهنشاه است باید بطور طبیعی و از مجرای صحیح خود صورت پذیرد و لذا مسئله ای بنام هیئت اجرایی انتخابات از مقامات و مأمورین دولت نمیتواند روش صحیحی باشد بخصوص که در این لایحه رسیدگی به اعتراضات و شکایات هم به همان هیئت ها و اگذار شده و تا حد ابطال انتخابات اختیار دارند.

همانطور که عرض شد دولت و مأمورین دولت در موقع انتخابات و در هر موقع دیگر وظیفه دارند که نظم را برقرار سازند و مانع از اغتشاشات و برخورد و اتفاقات

ناگوار گردند حال اگر طبق این لایحه وظیفه مأمورین در امر انتخابات از حد نظارت و ایجاد نظم و حفظ حقوق افراد فراتر رود و آنان را مأمور اجرای انتخابات نمایند بدون تردید مردم را با مأمورین طرف کرده ایم و این خود موجب ایجاد اختلاف فراوان بین مأمورین دولت و مردم خواهد بود.

بپور بفرمائید تا به حال در هر نقطه ای که مأمورین دولت وظیفه بود را با بی طرفی و بی نظری انجام داده اند انتخابات آنجا صحیح و بدون عیب بوده ولی در هر نقطه ای که دخالت و غرض ورزی شده ماجرا ویدنامی بوجود آمده است چون خواه ناخواه هر کاندیدائی در حوزه انتخابیه خود موافق و مخالفی دارد و دولت و مقامات انتظامی هستند که با برقراری نظم، آراء مردم اخذ و قرائت و اعلام شود.

مجلسین ایران بایه مظهر آراء ملت ایران باشد ملتی که اعتقاد راسخ و قاطع به نظام شاهنشاهی و قانون اساسی و انقلاب شاه و مردم دارد لذا باید در امر انتخاب نماینده به آنها مجال داده شود تا بدون وسوسه و با اطمینان کامل نماینده خود را با رأی مستقیم و بدون واسطه انتخاب نمایند. بموجب قوانین موجود انتخابات در کشور ما یکدرجه ای بوده و باید باشد ولی در لایحه از صورت یکدرجه ای خارج ساخته اند و دوسه درجه ای خواهد بود که این امر نیز باید مورد دقت و بررسی بیشتر قرار گیرد البته باید افراد واجد صلاحیت و شایسته و خدمتگزار و علاقمند و وطن پرست و معتقد به سه اصل رستاخیز و اوطالب و نامزد نمایندگی گردند و یقین است که اکثریت ملت هوشیار ایران در تشخیص خود تمام این محاسن را در نظر خواهد گرفت.

بهر حال حق این بود که لایحه باین مهمی قبل در کانونهای حزبی و کمیته های تخصصی مورد بررسی قرار میگرفت و بدو در معرض افکار عمومی گذاشته می شد تا با فرصت کافی نظرات تمام گروهها در تهیه و تدوین آن ابراز می شد حال هم همانطوریکه سایر همکاران پیشنهاد فرموده اند اگر لایحه برای بررسی بیشتر به کمیسیونهای مربوط برود و پس از دقت و اصلاحات لازم مجدداً به شور گذاشته شود فرصتی از دست نداده ایم، بستگی به نظر مقام ریاست و نمایندگان محترم دارد فعلاً پانزده پیشنهاد که بنده و جمعی دیگر از همکاران امضاء نموده ایم تقدیم و امیدوارم با علاقه و دقتی که همکاران گرامی دارند و با حسن نیتی که جناب آقای وزیر کشور و همکاران ایشان

دارند مورد توجه قرار گیرد (احسنت)

رئیس - آقای دکتر شیروانی بفرمائید.

دکتر شیروانی - جناب آقای رئیس همکاران ارجمند ممکن است مطالبی که من عنوان می کنم تکراری باشد ولی ما نماینده ملت هستیم و مهمترین وظیفه ای که داریم منعکس کردن افکار مردم در این خانه مقدس ملت است و هر نفر اگر یک مطلب را بارها هم اینجا تکرار می کند این خود بهترین نمونه است که نمایندگان به گروه بیشتری از مردم امکان میدهند که آنچه را، می خواهند، در خانه ملت مطرح شود در مورد این لایحه من دو نکته را در نظر دارم یکی روح فلسفه انقلاب و قانون اساسی ایران است و یکی متن قانون اساسی، بخاطر مشروطیت آزاد مردان بزرگ ایران جان خودشان را فدا کردند و ما امروز باید از آن پاسداری کنیم و وجدان آسوده داشته باشیم اگر من در اینجا مطالبی را عنوان می کنم در درجه اول بخاطر وجدان خودم است و در مرحله دوم وظیفه ایست که ملت بعهده من گذاشته و در اینجا است که باید سخن گفت. در اینجا است که باید بمطالب یک نماینده احترام قائل شد و این خانه را چنانکه باید، در اینجا برایش ارزش قائل شد تا در بیرون از اینجا نغمه های شوم نشنوم تا نگویند آنجا که باید سخن گفته شود نمایندگان نمی گویند و مادر بیرون سخن می گویم و هر چه و هر چه ایجاد می کنیم. روح و فلسفه قانون اساسی و انقلاب ایران آزادی و آزادی مردم احترام به عقیده مردم و سپردن کارها بدست مردم است و مهمترین مطلب زمانی است که مردم میخواهند نماینده خود را انتخاب کنند. کسانی که باید از زبان آنها در اینجا سخن گویند در نتیجه باید بزرگترین نقش را در انتخاب کردن داشته باشند. روح قانون اساسی و مشروطیت ما متزلزل میشود لحظه ای که می بینیم مردم نقششان کمتر میشود و دولت نقشش بیشتر، نمی توانم برای خودم توجیه کنم اگر در اینجا سخن می گویم برای این است که در این روزهای گذشته عده زیادی از روشنفکران و دانشگاهیان مملکت به من تلفن کردند و نزد من آمدند. آنها متن لایحه را از من بهتر می دانستند چون آنها متخصص در این کار بودند و من پزشک فقط احساس می کنم که باید این مطالب را بگویم از من خواسته اند در اینجا مطرح کنم و بگویم شما روح قانون اساسی و فلسفه و مشروطیت ایران را متزلزل نکنید. در لحظه ای که کار باید بدست مردم انجام گیرد شما آمده اید انتخاب نماینده را بدست

یک مأمور دولتی می سپارید من نمی دانم رئیس بهداری چکار می خواهد بکند آیا میخواهد کسانی را که نامزدند معاینه پزشکی کند آیا میخواهد بدانند معتاد نیستند؟ نقش آموزش و پرورش چیست؟ تمام اینها را می شد براحتی بدست مردم داد در لحظه ای که مردم هر روز انتظار دارند بیشتر کار بدستشان سپرده شود در لحظه ای که آرزوی ما است که مشارکت بیشتر مردم را در تمام امور داشته باشیم در زمانی که وظیفه ما است اعتقاد این مردم را هر روز بیشتر بکنیم چرا کاری را که میشود بنحو دیگری و بنحو احسن انجام داد ما میخواهیم بدتر بکنیم اینها مسائلی است که نمی توانم درک کنم ممکن است اشتباه کنم اشتباه ننگ نیست مرا قانع کنید شما نباید روح و فلسفه مشروطیت را متزلزل کنید چه رسد بجائی که بخواهید در متن آن خدشه وارد کنید اگر یک لحظه در مجلس قانونگذاری نماینده ملت قبول کند که کوچکترین خدشهای به متن قانون اساسی وارد بیاید چه کسی تضمین می کند که این گستاخی بیشتر نشود و یک روز سرنوشت ساز خواهد بود برای ما... (سواد کوهی - این فلسفه را قبول کرده اید که مخالف قانون اساسی است؟) جناب سواد کوهی من پزشکم و شما قاضی هستید من الان آنچه را که احساس می کنم برایتان مطرح می کنم نمی خواهم چیزی را ثابت کنم می خواهم روشن بشوم که کسانی که در این مورد تمکیر کردند و تعمق کردند و چنین لایحه ای را آورده اند خدای نکرده نظر دیگری نداشته اند جناب سواد کوهی آزادی را به آسانی نمیشود بدست آورد و دموکراسی خرج دارد و احتیاج به فداکاری دارد چرا نماینده مجلس سنا مصونیت نداشته باشد؟ من موافق هستم که داشته باشند آنها مردانی هستند که سالهای زیادی به مملکت خدمت کرده اند ولی از راه دیگر میشود این مصونیت را به آنها داد اینجا جایش نیست اگر خرج دارد اشکالی ندارد مردم برای آزادی، برای احترام به قانون اساسی و مشروطیت این خرج را می کنند و دولت هم باید این خرج را متحمل شود و از این راه وارد بشود نه اینکه در اینجا این مطلب را بگذارید باید از طریق مجلس مؤسسان حل کرد مسائل دیگری هم در همین لایحه هست که هر چه بیشتر ورق بزنید بیشتر به آنها برمیخورید و برایتان غیر قابل تصورات. برای همین بود که در جلسه پیش با اتفاق عده ای از همکاران تقاضا کردیم که اگر امکان دارد و اگر مجلس تصویب کند لایحه برگردد به کمیسیون، این توهین به اعضاء کمیسیون نیست بخاطر این است که تعمق بیشتری بشود من مطلبی را که می گویم هرگز

حب و بغض ندارم و با تمام وجود به آن اعتقاد دارم و تا لحظه‌ای که قانع نشوم پس نمی‌گیرم. در اینجا در مورد جوانان که تا سن ۱۸ سال گذاشته‌اید بسیار عالی است مسلم است که با این وسیله نیمی از مردم مملکت را که زیر ۱۵ سال هستند و بزودی به این سن خواهند رسید و باید رأی بدهند، در اینجا احترام گذاشته‌ایم و به آنها موقعیت داده‌اید که بتوانند در انتخابات شرکت کنند ولی در این دموکراسی که بوجود آورده‌ایم باید نمونه‌های خوبی باشیم، باید راه دموکراسی را یاد بدهیم این جوان باید معتقد باشد که رأی‌اش ارزش دارد، باید بدانند مشارکتش برای سرنوشت مملکت ارزش دارد، نه اینکه از حال بگذرند. آیا این آخرین مجلس مشروطیت ایران است؟ من در اینجا مطالبی را که گفته‌اند بازگویی کنم برای اینکه بتوانم جواب جوانان را بدهم در موقعیکه می‌توانم با جلو یا عقب گذاشتن یک کلمه اعتقاد مردم را بیشتر بکنیم چرا تعصب نشان میدهم؟ آیا این خواسته‌ای است نامشروع از این خانه ملت؟ جوانان و دانشگامان این را می‌خواهند، ناراحت هستند مگر شما در میان مردم نیستید مطلب طوری است که احساس می‌کنند که ما آخرین کسانی هستیم که با آزادی و آزادی در اینجا سخن می‌گوئیم (فرهنگ بی‌گوند - اشتباه میکنند) مادر بر این سلسله‌های آینده مملکت مسئولیت داریم. باید نشان بدهیم که آنها هم از طرف مردم می‌توانند انتخاب بشوند، اعتقاد را با حرف و بازی با الفاظ نمیشود بوجود آورد اعتقاد را فقط با عمل میشود بوجود آورد ما برای جوانانمان باید نمونه و الگوهای واقعی باشیم آنوقت است که از آنها می‌توانیم بیشتر انتظار داشته باشیم در اینجا هر کسی مخالفتی کرد حق نداریم به او در نام عوامفریب بدهیم، من به هیچ کس در این مملکت اجازه نمیدهم به من بگوید عوامفریبی میکنی در تمام دوران زندگیم با تمام وجودم برای این مملکت بودم و تا پای جان ایستادگی می‌کنم چون اعتقاد دارم که روح و فلسفه انقلاب مشروطیت ایران نباید متزلزل شود، اگر کوچکترین خدشه‌ای بر آن وارد بیاید من نمیدانم در آینده چه کسانی خطرناکترین کارها را انجام خواهند داد چه کسی تضمین میکند؟ لاف من امروز می‌گویم که وجدانم راحت باشد برای اینکه می‌ترسم و آگاهی کامل ندارم، چه کسی مرا آگاه کرد تا این جوانان مملکت را آگاه کنیم آیا من میتوانم

به آنها پاسخ بدهم؟ به من پاسخ بدهید. لحظه‌ای پیش نباید که افکارم و اعتقاداتم متزلزل شود، این بفتح مملکت نیست اگر کسی بگوید و اگر کسی مخالفت بکند بگویند عوامفریب است، من می‌خواهم احساس نکنم که خودم فریب خورده‌ام آنوقت آخر زندگی من است و شاید امثال من فراوان باشد. ما تا پای جان بخاطر قانون اساسی و مشروطیتمان می‌ایستیم، ما اصولی را قبول داریم و اعتقاد داریم که دوره‌ایم اینجا جمع شده‌ایم و بخاطر آن تا پای جان می‌ایستیم و بکسی اجازه نمیدهم که آنها بما عوامفریب بگویند. کسانی هستند که مصدر کارند و با تمام وجود ما با آنها اعتقاد داریم ولی باید بدانند اگر مردان واقعی می‌خواهند و می‌خواهند کسانی که اعتقاد دارند و هر چه فکرمی‌کنند باید بزبان بیاورند باید تحمل کنند. احترام متقابل همیشه بهترین دوستی‌ها را بوجود می‌آورد، هر چه به ما نمایندگان بیشتر احترام بگذارند ما برای آنها نیز ارزش و احترام بیشتری قائل هستیم. (آفرین - احسنت) در متن لایحه مطالب فراوان است که نمی‌توانم قبول کنم، حتی خیلی چیزهای جزئی از طبقات صحبت شده‌ما که می‌گوئیم طبقه نداریم، گروه‌های شغلی مختلف داریم که نقشهای مختلف را در جامعه ایفاء می‌کنند، حتی باین چیزهای جزئی هم توجه نشده است اعتقاد من این است و پیشنهادی هم دارم چون در اینجا تمام مطالب را نمی‌شود آطور که باید و شاید مطرح کرد بخاطر اینکه بین خود موقعی که وحدت و یک پارچگی حقیقی و واقعی باید داشته باشیم، خدای نکرده نفاق نیفتد و پرخاش کنیم، و وقت بیشتری داریم بررسی کنیم بنده هنوز هم پیشنهادی دارم که آنرا مطرح می‌کنم و معتقدم که آنرا مطرح می‌کنم و معتقدم که این لایحه برگردد به کمیسیون با کمال احترامی که نسبت به اعضاء کمیسیون دارم تا در آنجا واقعاً مانند ایرانیان اصیل و واقعی بدون حب و بغض و فقط بخاطر اعتقادات خودشان سخن بگویند تا این مطلب را حل کنیم و بعد بیاوریم جلسه علنی. نمایندگان محترم اگر امروز سخن نگوئیم و از صمیم قلب آنچه را که احساس می‌کنیم نگوئیم شاید بعدها تاریخ قضاوت بکند که چه اشتباه بزرگی کرده‌ایم، با صولی که اعتقاد داریم و بخاطر آن حاضر به جانفشانی هستیم. (احسنت).

۵ - **اخطار قانونی توسط آقای محسن پزشکپور.**
رئیس - آقای پزشکپور فرمایشی دارید؟ فرمائید.

پزشکپور - طبق ماده ۱۳۰ اخطار قانونی دارم.
رئیس - تشریف بیاورید
پزشکپور - جناب آقای رئیس، همکاران گرامی آنچه حکومت می‌کند بر جلسات مجلس شورای ملی آئین نامه مجلس شورای ملی است، نمایندگان ملت ممکن است با نظرات مختلف نسبت به لایحه مطروحه یا مسائل مطروحه با لحن‌های مختلفی اظهار نظر کنند، برای اینکه برحق هیچ نماینده‌ای که در پیشگاه ملت ایران وظیفه‌ها دارد خدشه وارد نیاید، اعم از اینکه نسبت بیک لایحه موافق یا مخالف باشد، آئین نامه‌ای وضع شده است و مقررات این آئین نامه باید رعایت شود، اینجا من بررسی کردم آئین نامه را، عنایت بفرمائید موادی را که تویخ‌هایی پیش‌بینی شده است برای تخلف یک نماینده. آقایان ممکن است این تویخ امروز نسبت بمن بشود و ممکن است فردا نسبت بشما بشود، امروز ممکن است کسی با یک لایحه مخالف باشد و فردا ممکن است کسی نسبت به لایحه دیگری مخالف باشد، بنابراین ما نمایندگان مجلس هستیم و همه باید تابع مقررات آئین نامه باشیم، در این آئین نامه تویخ به سه نوع است، تویخ عادی - تویخ مؤکد - تویخ با منع حضور در جلسه:

ماده ۸۲ - تویخ عادی در موارد ذیل اجرا میشود:
 ۱ - در صورتیکه نماینده‌ای پس از اخطار در همان جلسه از حدود نظم خارج شود.
 ۲ - در صورتیکه نماینده‌ای ظرف مدت یکماه چهار مرتبه متوالی یا شش مرتبه متناوب مورد تذکر واقع شده باشد.
 ۳ - در صورتیکه نماینده‌ای در مجلس باعث بی‌نظمی و همهمه و غوغا شود، یا دیگران را به این عملیات و یا خروج از جلسه تحریک کند.

۴ - در صورتیکه نماینده‌ای یک یا چند نفر از نمایندگان را تهدید و یا نسبت به آنان اهانت نماید و یا کلمات و عبارات خلاف ادب اظهار کند.
 ماده ۸۳ - تویخ مؤکد در موارد ذیل بعمل خواهد آمد.
 ۱ - اگر نماینده‌ای پس از تویخ عادی در همان جلسه مجدداً از دائره نظم خارج شود.
 ۲ - اگر نماینده‌ای بیک یا چند نفر از وزراء و معاونین توهین یا آزار تهدید نماید.
 ماده ۸۴ - تویخ با منع حضور موقت در موارد ذیل مقرر میشود:

۱ - اگر نماینده‌ای ظرف ششماه برای مرتبه دوم مورد تویخ مؤکد واقع شده باشد.
 ۲ - اگر نماینده‌ای در جلسه علنی مبادرت به اعمال قوه قهریه و زدو خورد و یا نزاع داخلی و یا ضدیت با قوانین اساسی و تخلف از آن نموده یا دیگران را به این اعمال دعوت و ترغیب نماید.
 ۳ - اگر نماینده‌ای نسبت بمجلس یا قسمتی از مجلس یا رئیس مجلس توهین کند.
 ماده ۸۵ - در مورد تویخ با منع حضور درباره نماینده باید رئیس از مجلس رأی بخواهد و در صورت تصویب، نماینده مزبور در آن جلسه و جلسه بعد حق ورود به اطاق جلسه علنی را ندارد، همینکه مجازات تصویب شد رئیس مجلس نماینده مزبور را دعوت بخروج از جلسه میکند و هرگاه اطاعت ننماید رئیس جلسه را ختم میکند و تشکیل جلسه ثانی در همان روز نیز ممکن است.
 بنابراین حتی اگر توهین به وزراء و معاونین هم که باشد باید بطور صریح و منجز باشد و اگر توهین بموارد دیگر مقامات و سازمانهای اداری و اجرایی باشد این از مواردی نیست که شامل تویخ مؤکد باشد، اگر مجاز این تلقی کنیم در واقع نماینده را از اظهار نظرش در مجلس جلوگیری کرده‌ایم و محروم کرده‌ایم، ممکن است نماینده‌ای عقیده داشته باشد که بسیاری از سازمانهای اداری غرق در فساد است او حق دارد و باید نظراتش را در مجلس بگوید، آنچه را که آئین نامه در ماده ۸۳ منع کرده فقط توهین بوزراء و معاونین است آنها هم با صراحت و با وضوح، تازه این از موارد منع از حضور در جلسه نیست بنابراین جناب آقای رئیس، نمایندگان محترم مجلس شورای ملی این عمل که امروز با آقای بنی‌احمدش برخلاف آئین نامه است و من امیدوارم تکرار نشود.

رئیس - خیلی از دوست عزیزم جناب آقای پزشکپور متشکرم که ماده آئین نامه را قرائت کردند و همه راجع بموضوع روشن شدند، بنده ایشان را از مجلس اخراج نکردم چون ایشان اهانت کردند و بعد هم از ایشان تقاضا کردم که رفع این سوء تفاهم را بکنند و چون ایشان حاضر باینکار نشدند من اینرا بیک نوع اهانت بخودم تلقی کردم و خواهش کردم که برای رفع تشنج جلسه را ترک کنند و جناب آقای پزشکپور مصلحت ندیدم رأی بگیرم و ایشان هم در جلسه تشریف دارند امیدوارم دقت بفرمایند که بکسی اهانت نشود، بنده ملاحظه فرموده‌اید همیشه عقیده داشته‌ام کسی که میخواهد

صحبت کند خواه مخالف و یا موافق بتواند تشریف بیاورد و مطلبش را فرماید ولی سعی داشته باشد که از نزاکت خارج نشود و به کسی هم اهانت نشود. (ادامه بحث در کلیات لایحه انتخابات مجلس سنا و مجلس شورای ملی)

رئیس - آقای دکتر تجدد تشریف بیاورید.

دکتر تجدد - جناب آقای رئیس همکاران ارجمند من درباره این لایحه قانون انتخابات مجلس سنا و مجلس شورای ملی به عنوان موافق مشروط سخن می گویم. یکی از پایه های اساسی دموکراسی انجام یک انتخابات صحیح و سالم است، اما برای انجام یک انتخابات صحیح و سالم ما علاوه بر یک قانون پیش رفته و مترقی به رشد سیاسی و اجتماعی مردم که داشتن سواد و از همه نهم تر به داشتن یک فضای سیاسی سالم احتیاج داریم یعنی فقط یک قانون انتخابات مترقی و پیشرفته نیست که سبب میشود که در مملکت یک انتخابات صحیح و سالم انجام بشود و همان طور که میدانیم بر اساس قانون فعلی در گذشته انتخاباتی انجام شده در این مملکت که خیلی موارد این انتخابات صحیح و درست نبوده و نمایندگان واقعی مردم نتوانسته اند در مجلسین ایران حضور پیدا کنند ولی شما دیدید که با اتکا به همین قانون در موقعی که فضای سیاسی ایران که فضای سالمی بود یعنی فضای رستاخیز به وجود آمد و نمایندگان واقعی مردم به مجلسین ایران راه پیدا کردند در بین نمایندگان رستاخیز کسانی هستند که شاید چهار یا پنج دوره کاندیدای نمایندگی مجلس بودند در بین مردم رأی هم داشتند ولی نتوانستند به مجلس راه پیدا کنند ولی در دوران رستاخیز همان طوری که عرض کردم با استفاده از همین قانون انتخابات چون به امر رهبر مملکت دولت مسئول بود که یک انتخابات صحیح و سالم را انجام دهد نمایندگان واقعی مردم برگزیده شدند در جلسه گذشته و هم چنین در این جلسه عده ای از دوستان با چنان شدت و حدت به این لایحه حمله کردند و گفتند که این لایحه مخالف قانون اساسی تدوین شده ولی من هر چه گوش کردم دلائل را نشنیدم و التماس نکردم که این لایحه قانون مخالف قانون اساسی باشد. دوستان عزیز این جا جایگاه مقدسی است ما وظیفه داریم که از این جایگاه مقدس به نام نماینده ملت حرف خودمان را بزنیم ولی ما نمی باید از این جایگاه مطالبی را مطرح بکنیم حرف هایی را مطرح بکنیم که مطابق منطق و اصول نباشد و یا اخدای نکرده خواسته باشیم طغیان احساسات بوجود بیاوریم چه در داخل مجلس و چه در خارج مجلس و

بعدهم در این موقعیت حساس از مملکت، در این موقعیت که تحریکات اجنبی علیه ملت ما در جریان است در این موقعیت که عده ای آگاهانه علیه منافع ملی ما تحریک و دسیسه می کنند، ما بهانه دست آن ها بدهیم که بگوئیم که در مجلس ایران لایحه ای مطرح است که مخالف قانون اساسی است. دوستانی که این مطلب را در مجلس شورای ملی مطرح کردند بعضی ها وکیل دادگستری، قاضی دادگستری هستند، آگاه هستند درباره مسائل حقوقی و قضائی و بعضی ها عضو کمیسیون دادگستری هستند چرا در کمیسیون دادگستری نرفتند حرف های خودشان را بزنند؟ چرا نرفتند بگویند که این لایحه قانون مخالف قانون اساسی است؟ ولی می آیند پشت این تریبون و با صدای بلند اعلام می کنند که این لایحه قانون مخالف قانون اساسی (دکتر طیب - نماینده در ابراز عقایدش آزاد است) من میخواهم عرض کنم که نماینده مجلس حق دارد عقیده خودش را در جلسه علنی و یا در کمیسیون های مجلس ابراز بکند. ولی اگر حرفش از روی منطق و اصول هست چرا در کمیسیون های مجلس مطرح نمی کند (دکتر طیب - رأی نهائی را مجلس تعیین می کند) پس اگر کسانی فقط مطالب خودشان را از پشت این تریبون مطرح می کنند و مخصوصاً در کمیسیون های مجلس نمی روند و مطرح کنند برای ابراز عقاید خودشان شاید نظرات خاصی را داشته باشند که ما از نمایندگان رستاخیز چنین انتظاری را نداریم جناب آقای دکتر طیب دوران فراکسیون بازی تمام شده ولی ما میدانیم که افرادی از گروه های مشخص که در اطاقهای در بسته جلساتی را تشکیل دادند می آیند در پشت این تریبون حرف های مشخص و شبیه به هم را بیان می کنند (دکتر طیب - اسم بیاورید و مبهم نفرمائید) در این مجلس از نمایندگان مجلس هستند که سابقاً عضو حزب ایران نوین بودند یا سابقاً عضو حزب مردم بودند یا سابقاً عضو حزب ایرانیان بودند (دکتر اسفندیاری - مثل خودتان) ولی ما می بینیم که هیچگونه فراکسیونی در مجلس رستاخیز ندارند و ما نمی باید در مجلس رستاخیز فراکسیون بازی داشته باشیم و به وحدت رستاخیز و یک پارچگی رستاخیز با این عمل خودمان لطمه وارد کنیم. میتوانیم حرف های خودمان را بزنیم ولی خارج از فراکسیون بازی و گروه بندی بعضی از این دوستان به این لایحه قانون شدیداً حمله کردند و مخصوصاً حمله این دوستان بیشتر متوجه هیئت

اجرائی است که در این قانون وظیفه مهمی را به عهده دارد و این هیئت اجرائی را مقایسه کردند با انجمن نظارت مرکزی در قانون فعلی و گفتند که انجمن نظارت مرکزی که با دعوت گروه های شش گانه و دوازده نفر از معتمدین محل تشکیل میشود، یک انجمنی است که صدر صد جنبه مردمی دارد ولی هیئت اجرائی که مطابق این قانون تشکیل میشود جنبه دولتی دارد من میخواهم عرض بکنم که آن انجمن نظارت با این هیئت اجرائی تفاوت زیادی ندارد. و برای این که شما مطلب را بخوبی استنباط فرمائید من قسمتی از ماده ۱ و ماده شانزده و ماده هفت قانون فعلی را قرائت میکنم، در ماده چهارده نوشته شده است که در مرکز مرحوزه انتخابیه مطابق جدولی که منضم به این قانون است حکومت محلی به محض وصول دستور وزارت داخلی برای تعیین انجمن نظارت مرکزی بیست و چهار نفر از طبقات شش گانه اصناف، علماء، تجار، زارعین و دهقانان و دوازده نفر از معتمدین اهل محل که معروف به امانت و با سواد باشند دعوت می کند، شما ملاحظه می کنید که مطابق ماده ۱۴ حکومت محلی یعنی فرماندار این سی و شش نفر را تعیین می کند، خوب به خاطر بیاورید جریانات گذشته را چه بسا اوقات فرماندار یا حکومت محلی این سی و شش نفر را طوری دعوت می کرد که مطابق خواست یک کاندیدای معینی بود تمام انتخاباتی که قبل از رستاخیز در این مملکت صورت گرفته و مورد ایراد هست، به این خاطر است که حکومت محل یا فرماندار مطابق میل کاندیدای معینی این سی و شش نفر را دعوت می کرد بنابراین ملاحظه می کنید که اگر در هیئت اجرائی این قانون چهار نفر مقام دولتی هستند و بگوئیم که این چهار نفر با فرماندار تن واحد هستند و رأی شان یکی هست و نظرشان یکی است و سه نفر هم به عنوان معتمد محل انتخاب میشوند در گذشته هم یعنی در همین قانونی که داریم سی و شش نفری که دعوت میشدند با میل فرماندار و اراده فرماندار بود ولی نکته حساس در این است که انتخابات با شرایط مساوی است کیفیت رأی گیری به چه صورت باشد. در گذشته یعنی باز مطابق قانون فعلی شعب اخذ رأی توسط این انجمن نظارت به وجود می آمد که این انجمن نظارت هم مطابق میل خودش اشخاصی را که مورد نظرش بود انتخاب میکرد برای شعب اخذ رأی و بعد هم با آن کیفیت که میدانید در گذشته اخذ رأی به عمل می آمد ولی در این

بود که هیچگونه تقلبی در انتخابات نشود.

رئیس - آقای دکتر وقت شما تمام شد.

دکتر تجدد - با اجازه جناب رئیس چون وقت تمام شده است صحبت را طی دو دقیقه تمام می کنم و بطور خلاصه عرض می کنم، قانون فعلی را بخوانید و این لایحه قانون را هم با دقت اگر نخوانده اید با دقت بخوانید متوجه خواهید شد که اولاً این لایحه قانون از استحکام بیشتری برخوردار است (منصور صادقی - لایحه قانون چیست؟ فرمائید لایحه) اجازه بدهید، این لایحه از استحکام بیشتری برخوردار است. دوم این که ابهاماتی که در قانون فعلی وجود دارد در این لایحه وجود ندارد، مقررات جزائی که در این لایحه در نظر گرفته شده است بسیار مهم هستند وصحت انتخابات را تضمین می کنند اگر واقعاً به مرحله اجرا در بیاید بعضی شرایط که در مورد انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان در قانون فعلی موجود است در این لایحه این شرایط کمتر شده و محدودتر شده برای این که هم انتخاب کنندگان و هم انتخاب شوندگان بتوانند یک مشارکت بیشتری داشته باشند. بهر حال من امیدوارم که این لایحه با پیشنهادات مختلفی که از طرف نمایندگان محترم داده شده این پیشنهادات مورد توجه قرار بگیرد و بصورت یک لایحه بهتری درآید و تبدیل به قانون شود و ملت ایران بتواند از این قانون آ که به مراتب از قانون قبلی مترقی تر و پیشرفته تر است استفاده کند. متشکرم (احسن - احسن)

رئیس - چند نفر دیگر از همکاران ارجمند تقاضای صحبت کرده اند باز پیشنهادی رسیده است که این لایحه

در شور اول برگردد به کمیسیون این پیشنهاد قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی از آنجا که باتوجه به توضیحات اکثریت قریب باتفاق نمایندگان مجلس شورای ملی که پیرامون لایحه انتخابات مجلس شورای ملی و سنا و همچنین اهمیت لایحه مزبور و اینکه ضرورت دارد لایحه با بررسی مجدد و در فرصت مناسب تحت مذاقه قرار گیرد و آنگاه برای طرح در جلسه علنی مجلس شورای ملی تقدیم شود پیشنهاد میگردد لایحه به کمیسیون برگشت داده شود تا باتوجه به جمیع ملاحظاتی که از طرف نمایندگان محترم تاکنون مطرح گردیده است تنقیح گردیده و برای شور اول مجدد به جلسه علنی اعاده گردد.

دکتر شیروانی - محسن پزشکپور - دکتر پرویز اربابی منوچهر یزدی

رئیس - کدام یک از آقایان توضیح میدهند؟ آقای پزشکپور بفرمائید.

پزشکپور - توضیحی که میبایست عرض کنم در واقع در خود پیشنهاد مطرح است، نمایندگان محترم عنایت فرمودند که دو جلسه است به تفصیل پیرامون این لایحه گفته میشود و در واقع من نمیخواهم که دقیقاً اینجا توصیف کنم که اکثریت قریب باتفاق که در اینجا سخن گفته اند چه توضیحاتی بیان داشتند، مطالب آنها را نمایندگان محترم و جناب وزیر کشور و نمایندگان دولت استماع فرمودند و باتوجه به اهمیتی که این لایحه دارد، لایحه همین سخنان و تذکاراتی که مسبوط است به علییه، نشان میدهد که این لایحه در آن حد از اهمیت است که برای مملکت سرنوشته ساز است و ایجاب میکند حال که نقطه نظرهای متعددی در مجلس مطرح شد و نقطه نظرهای مشخص گردید باتوجه به این جهات، لایحه به کمیسیون برگردد و یک لایحه جامعتر و کاملتری با در نظر گرفتن تمام ملاحظات و مسائل مختلف که بوسیله خانمها و آقایان گفته شد، به مجلس بیاید. باتوجه به اینکه در موارد مختلف چه از طرف مقام ریاست و چه با رأی نمایندگان محترم لویجی که در این حد از اهمیت بوده بدین کیفیت عمل شده است، بنابراین انتظار دارم که هم نماینده دولت موافقت کند و هم نمایندگان محترم مجلس، که این لایحه به کمیسیون برگردد، متشکرم.

رئیس - آقای نوذر صادقی جنابعالی با برگشتن لایحه به کمیسیون مخالفت میکنید؟

نوذر صادقی - بله

رئیس - بفرمائید.

نوذر صادقی - با اجازه مقام محترم ریاست بنده از آن زوی که این لایحه انتخابات را در روزنامهها دیدم تمام مواد و جزئیات آن را مطالعه کردم که اگر یک موقعی لازم شد درباره آن صحبت کنم. درباره پیشنهاد جناب آقای پزشکپور و همکاران دیگر باید عرض کنم که جناب پزشکپور من هرچه آئین نامه داخلی مجلس را مطالعه کردم، ماده بخصوصی پیدا نکردم که این پیشنهاد شما را مجوز بدهد (یزدی - رأی، رأی مجلس است و این رأی درست است) جناب یزدی شما هم جزو پیشنهاد دهندگان بودید و یکی از شما پیشنهاد دهندگان می توانست صحبت کند که کرد اجازه بدهید من هم حرفم را بزنم، حرف من اینست که هر پیشنهادی لازم است تطابق با مواد آئین نامه های داخلی مجلس است و برای این پیشنهادی که شماها کرده اید، ماده ای نداریم، اما چون ما تعصبی نداریم همانطور که جناب پزشکپور فرمودند با توجه به طبع این لایحه و قانون و با توجه به اینکه نمایندگان محترم مجلس شورای ملی درباره این موضوع خیلی صحبت کردند و احساس می کنم که بیشتر نمایندگان محترم اعتقادشان بر اینست که این لایحه به کمیسیون برگردد، می خواهم با اجازه مقام محترم ریاست عرض کنم که ما فقط یک ماده قانونی در آئین نامه داخلی مجلس شورای ملی داریم و آن ماده ۴۰ است که می گوید اگر چنانچه طرح یک لایحه قانونی مستلزم اینست که مطالعه بیشتر و دقت بیشتری بشود به پیشنهاد دستور رئیس مجلس و تصویب همه نمایندگان می رود به کمیسیون خاصی منتخب از نمایندگان مجلس که پنج نفر از هر کمیسویی انتخاب شوند و در آن کمیسیون خاص این مسأله مورد بررسی و تحقیق قرار گیرد نه اینکه برگردد به کمیسیون. من عین ماده ۴۰ را قرائت می کنم: «مجلس به ملاحظه اهمیت هر طرح یا لایحه قانونی می تواند بجای ارجاع به کمیسیون دائمی مربوط با درخواست رئیس مجلس یا پیشنهاد پنج نفر از نمایندگان رأی دهد که از هر شعبه یا کمیسیون دو یا سه نفر برای عضویت کمیسیون خاص جهت رسیدگی به آن طرح یا لایحه انتخاب شود. به این کیفیت که بعد از توضیح مختصر رئیس مجلس یا یکی از امضاء کنندگان و نطق مختصر یک مخالف و یک موافق - در حدود پنج دقیقه - به لزوم انتخاب مزبور رأی گرفته میشود (رحیمی لاریجانی - این ماده به این مسأله مربوط نیست) و هرگاه طرح یا لایحه قانونی مشابهی پیشنهاد شود....»

رئیس - آقای نوذر صادقی وقت شما تمام است. البته هیچ مانعی ندارد که مجلس شورای ملی رأی بدهد که این لایحه برای مطالعه و بررسی بیشتر به کمیسیونها فرستاده شود. این عمل مخصوصاً در شور دوم گاهی اوقات ممکن است بسیار مفید باشد چون در شور دوم به لایحه رأی داده میشود و ممکن است خدای نکرده یک واجبی از دست برود. ولی قاعدتاً در شور اول که نمایندگان محترم آزادند هر نوع پیشنهادی که می خواهند تقدیم کنند و در کمیسیون مطرح میشود، بنده در جلسه گذشته هم عرض کردم مغفقی نیست که لایحه دوباره به کمیسیون برگردد الان هم چنانچه نمایندگان محترم واقعا در مواد این لایحه نظراتی داشته باشند میتوانند به کمیسیونها بروند و بحث کنند چون جای این بحث ها که در اینجا می کنیم اصولاً در کمیسیون هاست. معذک با احترام نمایندگان پیشنهاد دهنده رأی می گیریم، خانمها و آقایانی که موافقت این لایحه به کمیسیون برگردد خواهش می کنم قیام فرمایند (عده کمی برخاستند) تصویب نشد. بنابراین بناچار بحث درباره این لایحه را ادامه می دهیم.

۶ - تصویب صورت جلسه روز سه شنبه ۹ خرداد ماه ۲۰۳۷ شاهنشاهی.

رئیس - راجع به صورت جلسه دفعه گذشته که توزیع شده است نظری نیست؟ (اظهاری نشد) این صورت جلسه تصویب میشود.

۷ - اخذ رأی نهائی نسبت به لایحه مزایا و معافتهای دفتر مشترک هماهنگی امور مربوط به شرط العرب و ابلاغ به دولت.

رئیس - در جلسه قبل اعلام وصول لایحه مزایا و معافتهای دفتر مشترک هماهنگی امور مربوط به شرط العرب در مجلس سنا شده است این لایحه عیناً بهمان ترتیبی که در مجلس شورای ملی تصویب شده بود در مجلس سنا هم بتصویب رسیده است، بنابراین نسبت به آن باورقه اخذ رأی میشود. (اسامی نمایندگان بترتیب آتی بوسیله منشیها آقایان «مهندس ضائبی و دکتر رئیس» اعلام و در محل نطق اخذ رأی بعمل آمد)

خانمها و آقایان: آرموده - اربابی اناری - مهین افشار جعفری - بنکدارپور - اردلان - الداغی - بنی احمد - تقوی لاریجانی - آشورزبان - اسحق کاهکش - الموتی - تقی زاده منطری - آصف - اسحق نژاد - امیر عشایری - بهار - توتونچی افشار

بانو اما آقایان - محمد اسدی - توتونچیان - عبدالهادی آقایان - اهری - ملک منصور اسفندیاری - ایلخانی - بهرمنند - آموزگار - اسکندری - فرخ لقا بابان - پارسا - پری اباصلتی - اسکوتی - بارک زهی - بیات - پارسا مطلق - نیره ابتهاج سمعی - اشرفی - باقرزاده - پردلی - تربتی - ابطی فلیانی - اعتمادی - باقری - پزشکپور - توکل - ابوالهدی لنگرودی - اعظمی باوندپور - تدین - افتخار - پزشکی - پیشوائی - اخباری - افتخاری - بزرگ زاده - پوررباری - اخلاق پور - جهانشاه افشار - بسیج خلخالی - پیر - تجدد ادیب مجلسی - سیف الله افشار - بقائی یزدی - جباری - چهارزی - سید محمد جزایری - جعفری - رئیس - جلالیان - حسروی دارانی - دکتر سعید - سید محمد کاظم جزایری - خطیبی - رحمانی - سعیدی - جندقی - رحیم زاده خونی - سلیمی - جعفر جوادی - خورشید - رحیمی لاریجانی - سلیمانی - سعید جوادی - دادفر - رشید یاسمی - رضوانی - سعادت فرد - قدس منیرجهانبانی - دانشی - رضوی نژاد صومعه سرائی - جهانشاهی - ویدا داودی - رفعت - سرهنگ زاده - چلاجور - درودی - رفعتی - ستوده - حاتمی - دلخوش فومنی - رهبر - سترک دهرشوری - دولتی - ریاضی - ستاری - شادمان ولوی - حریری - دهقان - ریگی - هما زاهدی - حیدرزاده امین - دهقان نژاد - زرگرزاده حاج باغلوئی - حیدری - راشدی - سیفی اینانلو - صائبی - ژاله ضرابی - محمد حسین غضنفری سیدی - نوذر صادقی - ضیائی - طیبی - سید کلال - منصور صادقی - علی طباطبائی - سلیمانی سواد کوهی - طرفی - عالمی - شریعت - صبوری یزدی - عابدی - غضنفری لرستانی - شریفی - ظفری - عادل رانکوهی - قائمی شهبانی - صدر فلاح مقدم صدیق اسفندیاری - عالمی فرهنگ بیگوند - شهرستانی - صدیق زاده - قدسی عبداللطیف شیخ الاسلامی - عباس عطائی - مهدی شیخ الاسلامی - عباس میرزائی - قاسمی - شیخ الاسلامی - بانه - عدل - دکتر فیروزآبادی - قاسم زاده - شیروانی - صفری پور - قدس ایران عدیلی - قاضی - صائب - مهین دخت صنیع - عطارک - قادری - لیقوانی - واحدی - وشمگیر - قراگزلو شجاعی - میرلاشاری - لطیفه وحیدی - قربانی نسب - ماحوزی - متعالیه نائینی طبر - قریشی - مافی - ناظمی - میرزالی - هاشمی میاندوباب - قوامی - فاطمه نجیمی نائینی - معینی قراگزلو - کاسمی - متولی - نصیری - مهرزاد - مظهیری - هرزندی - کاشفی - مجتبائی - ملکشاهی - وکیل گیلانی - کاظمی - مجتهدی

نظمی - دکتر مهر فریده هاشمی - دکتر محقق - موسوی
 ماکوئی - محمد خانلوی عشایری - معتضدی - یزدی -
 درخشنده کمالی آزاد - مجتبی نوری - منتظری - کیمی زاده -
 منصوریان - کهن - نوربخش دماوندی - دکتر منصور -
 کیان - عصمت مشائی - پروفیسور یغمائی - محمدی
 دشتکی - کیوان - نوری اسفندیاری - معززی .

آراء موافق ۲۱۵ رأی

رئیس - لایحه با ۲۱۵ رأی موافق باتفاق آراء
 تصویب شد به دولت ابلاغ میشود .

موافقین خانمها و آقایان :

آزموده - اربابی اناری - مهین افشار جعفری -
 بنکدارپور - اردلان - الداغي - بنی احمد - تقوی لاریجانی -
 آشوریان - اسحق کاهکش - الموتی - تقی زاده منتظری -
 آصف - اسحق نژاد - امیر عشایری - بهار - توتونچی افشار -
 لما آقایان - محمد اسدی - توتونچیان - عبدالهادی
 آقایان - اهری - ملک منصور اسفندیاری - ایلخانی -
 بهره مند - آموزگار - اسکندری - فرخ لقا بابان - پارسا -
 پری اباصلتی - اسکوئی - بارک زهی - بیات - پارسا بطلق -
 نیره آبتهاج سمعی - اشرفی - باقرزاده - پردلی - تربتی -
 ابضحی فهلیانی - اعتمادی - باقری - پزشکیپور - توکلی -
 ابوالهدای لنگرودی - اعظمی باوندپور - تدین - افتخار -
 پزشکی - پیشوائی - اخباری - افتخاری - بزرگ زاده -
 پوربردیاری - اخلاق پور - جهان شاه افشار - بسیج خلخالی -
 پیر - تجدد ادیب - مجلسی - سیف الله افشار - بقائی یزدی - جباری -
 دکتر چهارزی - سید محمد جزایری - جعفری - دکتر رئیس -
 جلالیان - خجیری دارانی - دکتر سعید - سید محمد کاظم
 جزایری - خطیبی - دکتر رحمانی - سعیدی - جندقی -
 رحیم زاده خوئی - سلیمی - جعفر جوادی - خورشید -
 رحیمی لاریجانی - سلیمانی سعید جوادی - دادفر - دکتر

رشید یاسمی - رضوانی - سعادت فرد - قدس منیر جهانبانی -
 دانشی - رضوی نژاد صومعه سرانی - جهان شاهی -
 ویداد اودی - رفعت - سرهنگ زاده - چلاجور - درودی -
 رفعتی - ستوده - حاتمی - دلخوش فونی - رهبر -
 سترک دره شوری - دولتی - ریاضی - ستاری - شادمان ولوی -
 حریری - دهقان - ریگی - هما زاهدی - حیدرزاده امین -
 دهقان نژاد - زرگرزاده حاج باغلوئی - حیدری - راشدی -
 سینی اینانلو - صائی - ژاله ضرابی - محمد حسین غضنفری -
 سیدی - نودزصادقی - ضیائی - دکتر طبیب - سید کلال -
 منصور صادقی - ملی طباطبائی - شلیمانی سواد کوهی -
 طرفی - عالمی - شریعت - صبوری یزدی - عابدی -

غضنفری لرستانی - شریفی - ظفری - عادل رانکوهی -
 قائمی شهانی - صدر - فلاح مقدم صدیق اسفندیاری - عاملی
 فرهنگ بیکوند - شهرستانی - صدیق زاده - قدسی -
 عبداللطیف شیخ الاسلامی - عباس عطائی - مهدی
 شیخ الاسلامی - عباس میرزائی - قاسمی - شیخ الاسلامی بانه -
 عدل - دکتر فیروز آبادی - قاسم زاده - دکتر شیروانی -
 صفری پور - قدس ایران عدیلی - قاضی - بیژن -
 مهین دخت صنیع - عطارد - قادری - لیقوانی - واحدی -
 وشمگیر - قراگزلو شجاعی - میرلاشاری - لطیفه وحیدی -
 قربانی نسب - ماحوزی - متعالیه نائینی - طبا - قریشی -
 مافی - ناظمی - میرزالو - هاشمی میانداوب - قوامی -
 فاطمه نجیمی نائینی - معینی قراگزلو - کاسمی - متولی -
 نصیری - مهرزاد - مظهری - هرزندی - کاشفی -
 مجتباتی - ملک شاهی - وکیل گیلانی - کاظمی - مجتهدی -
 نظمی - دکتر مهر - فریده هاشمی - دکتر محقق - موسوی
 ماکوئی - محمد خانلوی عشایری - معتضدی - یزدی -
 درخشنده کمالی آزاد - مجتبی نوری - منتظری - کیمی زاده -
 منصوریان - کهن - نوربخش دماوندی - دکتر منصور -
 کیان - عصمت مشائی - پروفیسور یغمائی - محمدی
 دشتکی - کیوان - نوری اسفندیاری - معززی .

(ادامه بحث در کلیات لایحه انتخابات مجلس سنا و مجلس شورای ملی)

رئیس - کلیات لایحه انتخابات مطرح است آقای قائمی فرمائید.

قائمی - جناب آقای رئیس ، همکاران محترم ، اگر
 با احساس مسئولیتی بزرگ ویا هیجانی بحق ویا دقتی
 بسیار و با وسواسی شدید نسبت به این لایحه انتخابات
 در مجلس شورای ملی بررسی میشود و بحث و گفتگویی گردد
 حق است و سزا و شایسته تمام قوای مملکت ناشی از ملت
 است (صحیح است) این حکم قانون اساسی است . محل
 بروز و ظهور و اعمال این قدرت مجلس ، قوه مقننه و وسیله
 نمایندگان ملت است . ملت ایران قدرت ناشی از خود را
 می بایست از این طریق و با دست نمایندگان و برگزیدگان خود
 اعمال کند (صحیح است) بنابراین می توان گفت بفرض
 اینکه لایحه ای از این مهمتر به قوه مقننه تقدیم شود ،
 نمی شود . اینجا دوستان با چنان برداشت و زمینه ای که
 عرض کردم سخن گفتند که من بشخصه بهره بردم ولی
 که گاه نصیحت های پدران ای هم شنیدم ، شنیدم که
 خیر خواهانه می گویند آقایان برای چه در هر مسأله ای
 اینهمه قانون اساسی را عنوان می کنید . من نصیحت پذیر

نیستم در این مقام ، و مطمئن هستم که همه کسانی که
 مسئولیت خطیر خویش را در مقام نمایندگی ملت احساس
 می کنند این نصیحت را نخواهند پذیرفت . ما معیار داریم
 ضابطه داریم . ضابطه ما در قانونگذاری چیست ؟ قانون
 اساسی ایران (صحیح است ، احسن است) بنابراین برای اینکه
 مبادا ، حتی نادانسته حتی بر مبنای خطا و اشتباه ،
 کوچکترین خدشهای به ساخت مقدس قانون اساسی ایران
 وارد گردد - می باید دزین های بسیار قوی هنگام بررسی و بحث
 رسیدگی نسبت به این لوایح داشته باشیم تا از نظر تطبیقی
 مطمئن گردیم که صدر صد آنچه که بنام لایحه مطرح است
 و آنچه که بنام قانون با تصویب قوه مقننه عرضه می گردد
 با قانون اساسی ایران تطبیق کامل داشته باشد بنابراین بسیار
 اسفانگیز است که گفته شود چرا از قانون اساسی در هر موردی
 اینهمه حساسیت نشان می دهیم . این حساسیت لازمه
 کارما و اساس کار است . اما با تمام این اوصاف این را
 هم بگویم که اگر احساس مقابله و جبهه بندی در این
 زمینه میشود بهیچ وجه نه منطقی است و نه صحیح و نه
 صلاح . چه کسی گفته است که دولت تعمداً و با قصد و
 نیت خواسته است عملی را خلاف قانون اساسی عرضه
 کند ؟ هیچکدام از ما چنین مطلبی را نگفتیم ، چرا چنین
 توهم میشود ؟ چرا بعضی بخواهند آنچه تظاهر به
 دولتخواهی کنند که یک چنین توهمی بشود ؟ چنین چیزی
 نیست هر کس در اینجا گفت که لایحه با قانون اساسی
 انطباق ندارد فقط و فقط قصدش این بوده است که همه
 با هم تلاش کنیم تا مبادا خدشهای به گوشه ای از قانون
 اساسی وارد شود . و گر نه چنین بحثی نبود که دولت با عمد
 و نیت خاص خواسته باشد لایحه ای را خلاف قانون اساسی
 در ساحت مقدس مجلس شورای ملی عنوان کند . بهیچ
 وجه من که چنین اعتقادی ندارم و معتقدم
 که همکاران من آنها را با کمال علاقمندی و دلسوزی
 بر مبنای وطن پرستی شدید اینجا گفتند و جز این نیتی
 نداشتند (صحیح است) کلیات لایحه بحق با کمال دقت
 و با وسعت در جریان بررسی است اگر هم پیشنهاد شد که
 این لایحه به کمیسیون عودت داده شود فقط بخاطر
 دقت بیشتر و مراقبت زیاد تر و توجه کامل تر بوده است
 (در ساعت یازده و بیست و پنج دقیقه آقای مهندس ریاضی
 کرسی ریاست را ترک و آقای دکتر جواد سعید نایب
 رئیس اداره جلسه را بعهده گرفتند) حال هم که رأی مجلس
 بر این قرار گرفت که شورا ولی تمام شود و لایحه بان
 صورت به کمیسیون بازنگردد بدیهی است که کمیسیونهای
 مربوط میباید بدقت پیشنهاداتی را که در این شور شده
 است بررسی کنند تا نقاط ضعف ابراز شده برطرف گردد و

من مطمئن هستم که چنین حوادث شدت انطباق
 علی الاصول باید در مسیر و جهت مردمی حرکت کند و
 اصول این مردمند که بالاترین حق خود را اساسی ترین
 حقوق ملی خود را از این طریق میباید تحقق بخشند میباید
 تلاش شود که کار مردم بدست مردم در این حق عظیم اجرا
 گردد تا آنجا که ضرورت بسیار شدید ایجاب نکند حق
 نیست که از اعضای قوه مجریه دست اندر کار بصورت اساسی در
 کار انجام انتخابات باشند قوامت کف است هیچ گونه دخالت مستقیم
 یا غیر مستقیم از جانب قوای سه گانه در یکدیگر بحکم قانون
 اساسی ایران مقدور نیست بنابراین ما حق داریم وسواس نشان
 بدیم حق داریم که میخواهیم لایحه بصورتی بیرون بیاید که
 هیچیک از قوای دیگر نتواند در کار دیگری دخالت کند
 و احیاناً بحقوق مملکت لطمه بزند این باید پیگیری شود
 قانون فعلی بعقیده من مایه مردمی داشته است و در این لایحه
 ممکن است مبهمات و نارسائی هایی هم داشته باشد که
 آنرا باعتبار دامن حق این بود بجای این همه زحمت زیاد
 که در تنظیم و تهیه این لایحه بکار رفته است دولت
 نقاط ضعف و ابهامات و نکاتی که احتمال داشت از قانون
 فعلی کسانی بتوانند سوء استفاده کنند بصورت اصلاحیه
 عرضه میکرد و نیازی به این همه زحمت که از بآب بسم الله
 تا تای تمت را در بردارد نمی کشید ولی بهرحال این
 زحمت کشیده شده است بنابراین میباید همین لایحه را
 بررسی کنیم اگر هم توصیفات شده باشد که زائد باشد
 بعقیده من زیان بخش نیست چه اشکالی دارد امانتکافی را
 هم بشخصه از دیدگاه حقوقی اینجا عرض کنم و امیدوارم
 که همکاران عزیز بدان عنایت فرمایند در این لایحه در
 حقیقت بجای انجمن نظارت مردمی هیئت اجرائی پیش بینی
 شده است و این هیئت اجرائی همان کاری را میکند
 که در قانون فعلی انجمن نظارت میکرد و شنیدم اینجا
 یکی از همکاران فرمودند انجمن نظارت این لایحه
 بصورت قاری و قرائت کنند و محاسب نقش دارد و بعقیده
 منم چنین است در هیئت اجرائی فرض شده که صلاحیت
 داوطلبین را این هیئت بررسی میکند ما اصلی داریم که
 وقتی قانونی به کمال رسید از نظر وضع و تشریفات مراحل
 خودش را انجام داد و توشیح شد و انتشار پیدا کرد
 فرض این است که احاد و افراد این ملت از وجود این
 قانون باخبرند این لایحه هم مثل همه لوایح دیگر
 تشریفات آن طی شد این فرض محقق است که همگان از
 وجود آن و تأثیر آن مطلع باشند بنابراین احراز شرایط به
 چنین کیفیتی به عقیده من صحیح نیست داوطلب خود
 میداند که واجد شرایط هست یا نیست انتخاب کننده
 هم میباید بداند به آن کسی که رأی میدهد واجد شرایط

هست یا نیست حال اگر دستگاههای دولت و وسائل ارتباط جمعی بیشتر و بیشتر در این باب سخن گفتند و مردم را سریع تر آگاه کردند چه بهتر اگر فرض کنیم این صلاحیتها را در ابتدا میباید هیئت اجرائی احرار کند و احرار صحت انتخابات هم با اوست پس از تصویب اعتبارنامه و صدور اعتبار نامه از طرف هیئت اجرائی در مجلس چه محلی باقی می ماند چه چیزی را بعد مجلس شورای ملی تصویب کند؟ اگر این اعتبار نامه ای است که هیئت اجرائی تصویب میکند و اگر هیئت اجرائی صحت میگذارد پس چه صحبتی را برزی کنیم بنابراین اگر تصویب اعتبار نامه ها در خود مجلس پیش بینی شود کاری است اصولی، فکر و هدف از ابتدا همین بوده که راجع به صحت و سقم کار انتخابات و گزینش نمایندگان ملت خود مجلس بررسی کند نه هیئت ها بعقیده من هیچ وجه این مطلب با روح دموکراسی ناشی از قانون اساسی ایران تطابق کامل ندارد و این شرایط که انتخاب شونده این قید و بند را داشته باشد و ناچار باشد در آن محدوده مقیم باشد برای چیست اگر ملت ایران در هر گوشه ای خویشت یکی از بزرگان و یکی از کسانی را که دارای شهرت ملی و میهنی است انتخاب کند چرا نتواند انتخاب کند؟ (همه نمایندگان) بنده که نمی گویم نماینده محل خودش از طرف مردم همان محل انتخاب نشود من میگویم اگر یک کسی در یک شهری مثلاً اگر آقای دکتر آموزگار پس از نخست وزیری داوطلب بشود ذر یکی از شهرها در یکی از حوزه های انتخابیه نمی توانند او را انتخاب کنند؟ چرا نمی توانند؟ تفاوت است بین اینکه حقی را سلب کنیم یا شرط ناجائی را لغو کنیم، من نمیگویم حقی را سلب کنید من میگویم شرطی که قید و بند ایجاد میکند برداریم بفر تقدیر اعتقاد من بعنوان نماینده ای از این ملت این بود که عرض کردم و باز هم مؤکداً سخن اول خود را تکرار میکنم که نباید تردید داشته باشیم که چه نمایندگان و چه اعضای قوه مقننه و چه اعضای محترم دولت هیچگاه قصد این را نداشته و ندارند و نخواهند داشت که عملی برخلاف قانون اساسی انجام بگیرد و اگر اینجا یادآوری هائی میشود و اگر تذکراتی داده میشود و اگر نظراتی ابراز میشود بجهت پیش گیری از خطای احتمالی نادانسته است نه خدای نا کرده از تعدد و قصد. بنابراین من مطمئن هستم که دولت تعصبی در این زمینه ندارد نه تنها تعصب ندارد بلکه او نیز با من و شما یقیناً همگام

همراه و همصد است که مایلیم در زمینه انجام امر انتخابات بوجود بیاوریم که بتواند متضمن حفظ و حراست و نگهداری حقوق ملت ایران باشد (احسن)

از تصدیقی که بدوستان دادم بپوش می خواهم نکته ای را هم در جلسه گذشته از جایگاه خودم عرض کردم که یقیناً در صورت مذاکرات ضبط است اینجا گهگاه در جواب گوینده ای یا از نظر مقابله فریادهائی میشنومیم که آقای عوامفریبی نکن، چرا عوامفریبی؟ کدام عوامفریبی؟ من عرض کردم که دیگر ملت ایران عوام بدان معنی ندارد که کسی بتواند هر چند در حیل و قصه پرداز باشد او را فریب بدهد ما در چنان حدی از رشد اجتماعی هستیم که دیگر نباید این توهم را داشته باشیم و اگر هم باشند، جناب آقای رفعتی، با انقلاب اجتماعی ایران در حکم نابودند این رشد اجتماعی حاصل شده است.

بهر تقدیر جناب آقای رامبد و جناب آقای وزیر کشور تذکرات منحصر در مایه صداقت و اعتقاد صد در صد باین نکته است که همه با هم بسوگند خود وفادار باشیم و با جان خویش و با جود خویش قانون اساسی ایران را پاسداری کنیم گفته شده است و اطمینان دارم شما نیز با من هم عقیده اید که اگر خدای نکرده ابهامی باشد که عملی خلاف قانون اساسی انجام بگیرد اجازه نخواهید داد متشکر (احسن)

نایب رئیس - آقای اردلان بفرمائید.

حجت الله اردلان - با اجازه مقام معظم ریاست و

همکاران محترم بطوریکه همکاران عزیز مستحضردن نزدیک ۷ ساعت است که همکاران عزیزم در مورد کلیات این لایحه صحبت کردند عده ای از دوستان این لایحه را مخالف قانون اساسی میدانند و عده ای دیگر آنرا مخالف میدانند دوستانی که استناد میکنند که این لایحه مخالف قانون اساسی است بیشتر در مورد دو ماده از این لایحه سخن میگویند یکی در مورد ماده ۱۱ و یکی در مورد ماده ۳۲ این لایحه. به بینم ماده ۱۱ این لایحه چیست و چرا میگویند مخالف قانون اساسی است. در ماده ۱۱ تصریح شده که نمایندگان مجلس سنا از مصونیت پارلمانی استفاده خواهند کرد و این مطلب در سال ۱۳۲۸ بتصویب مجلسین رسیده است و ماده ۳۲ قانون انتخابات فعلی است بنابراین عملی بر خلاف قانون اساسی انجام نگرفته است در مورد ماده ۳۲ که مربوط است بنحو تشکیل هیئت انتخابات، دوستان

عزیز در همین دوره که ما انتخاب شدیم مگر هیئت معتمدان تشکیل نشد؟ هیئت معتمدان چه کسانی بودند باز هم از رؤسای ادارات و چند نفر از معتمدان محل بودند که نسبت به آقایان نمایندگان اظهار نظر کردند بجای هیئت معتمدان همان هیئت اجرائی اینجا قید شده است بنابراین و بنظر من عدول از قانون اساسی نشده البته تردید نیست که این لایحه هم مثل سایر لوایح نیاز به تنقیح دارد و این ما نمایندگان هستیم که باید در بهتر کردن آن پیشنهاد بدهیم و آنرا بهتر بدولت تقدیم کنیم بهر حال بطور اختصار عرض کردم که مخالف قانون اساسی نیست چون همه ما به قرآن سوگند یاد کرده ایم که تا آخرین لحظه حیات از قانون اساسی دفاع کنیم و باین سوگند خود وفادار هستیم (احسن).

نایب رئیس - آقای دکتر اربابی بفرمائید.

دکتر اربابی - جناب آقای رئیس خانها و آقایان حضار محترم هیجانی که در دو جلسه اخیر حاکم بود مبتنی بر علاقه و دلبستگی نمایندگان محترم به موضوعات مهمی است که بعنوان لوایح به مجلس شورای ملی عرضه میشود حتی شاید این هیجان بود که تعداد کثیری را وادار کرد تا نظریات خودشان را در این مورد بیان کنند من به دقت به فرمایشات همکاران محترم گوش دادم و در این جا مطالبی که گفته شد تکرار نخواهم کرد ولی به یک نکته مهم و اساسی اشاره میکنم، بدین ترتیب که یکی از اصول انقلاب موفق ایران اصلاح قانون انتخابات بود و به خاطر همین اصلاح بود که امروز بانوان شایسته بارای مردم در مجلس حضور دارند و این یکی از نشانه های رشد اجتماعی و یکی از نشانه های توفیق ملی ما است و بدون شک هر اصلاحی در مقطع زمان قطع نمیشود، درست است که بایک اصل انقلابی این اصلاح بزرگ در انتخابات بوجود آمد من احساس میکنم که دولت های گذشته میبایستی مساعی خودشان را متمرکز میکردند و با آوردن لوایح بهتری باز هم این اصلاحات رایشتر میکردند برای اینکه همه ما سربازان انقلاب ایران هستیم و در این راه میبایستیم و به موفقیت آن افتخار میکنیم بدون تردید در این لایحه نکات بسیار مثبتی هست که کسی منکر آن نیست یکی از نکات مثبت شرکت دادن جوانان ۱۸ ساله است در رأی دادن و همه دوستان اشاره کردند که جامعه ما بیک جامعه جوان است و حقیقتاً همانطور که تمام شئون زندگی ما در گروگن شده است تفکر جوانان ما هم در گروگن شده است یعنی اگر کسانی

میگویند جوانان امروز مثل ۱۸ ساله های ۲۰ سال پیش فکری کنند این یک برداشت غیر منطقی خواهد بود، اکنون در هنرستانها، در دبیرستانها، در کارخانه ها جوانان بسیار فکوری هستند که دارای شوری زیاد و دارای علاقه سرشار به مسائل ملی و میهنی هستند و فرصت دادن به این جوانها که نمایندگان خود را بتوانند انتخاب کنند یک اقدام اساسی و ارزنده است. من از این جهت باین لایحه یادید مثبت نمیگویم، نکته دیگری که در این لایحه است و موجب خوشحالی است، توجه به یک اصول اساسی است بطوری که ملاحظه کردند ارکان گرداننده انتخابات شامل هیئت اجرائی، انجمن نظارت، شورای استان و شورای عالی انتخابات است بودن این سلسله مراتب بایک شرط که اگر صحیح کار میکنند قطعاً از تمرکز اعتراضات و شکایات به یک مرجع خواهد کاست و مدت طی این مراحل فرصتی خواهد بود که حقایق روشن شود، مطلبی که واقعاً مهم است مسئله شورای عالی انتخابات است، ما اگر برای مسائل اساسی مملکت بتوانیم چنین شوراهائی داشته باشیم که افراد ذیصلاح و علاقمند در فرصت های مناسب و با آرامش کافی بتوانند مسائل را بررسی کنند، میتوانند پیشنهادهای کشورهای دیگر را شناسائی کنند، آنها را بیاورند در مملکت ما با رنگ فرهنگ ما تلفیق بدهند و بهترین و عالیترین روشها را انتخاب بکنند، قطعاً یک شیوه بسیار پسندیده است و کار جالبی است، شروع کار آنها یعنی اسکان بوجود آمدن روش های جدید یک چنین قوانینی بسیار ارزنده است که بتوانند بایک دید منطقی تمام جزئیات را بررسی کنند و بهترین شیوه ها را پیشنهاد کنند و اما باز در این ۲ نکته مثبت در اول سخنانم نمی خواهم عرض کنم که من باین لایحه صددرد صد موافقم، بطوریکه آخرین پیشنهاد برگشت این لایحه را من هم امضاء کرده بودم و دلیل آن هیجان بیش از حد مجلس بود و من اعتقاد دارم بر اساس یک شعری که نمیدانم آیا صحیح است یا نیست ولی میگوید که:

با اضطراب کار مهیلا نمیشود

از سرعت است که سبیل دریا نمیشود

واقعاً لایحه انتخابات (عرض کردم نمیدانم این شعر درست است یا نه ولی به مفهومش من اعتقاد دارم) (یکی از نمایندگان چی گفتید سیل؟) آری بانی - بله سیل! من در جلسه اخیر واقعاً متعجب شدم که چرا ما فرصتی بوجود بیاوریم که کسانی که در این جا قرار میگیرند

تک تک آنها برای خودشان دارای مسئولیت قانونی و اجتماعی هستند و حالتی ایجاد کنیم که عده‌ای صدای خودشان را بلند کنند، البته شاید این اولین جلسه‌ای بود که من جلسه را اینطور متشنج دیدم، شاید کسانی که سابقه پارلمانی بیشتری دارند این را عادی بدانند، من از این نظر واقعاً برگشت لایحه را امضاء کردم و معتقد هستم که این کار مهم را باید با آرامش و وقار و تعمق زیاد انجام داد البته خود لایحه چرا اهمیت دارد؟ برای اینکه این لایحه ناظر به امر مهم است، امر مهم زندگی آینده پارلمان ایران است، کسانی که در ۸ سال گذشته در این صندلی‌ها نشستند و نتیجه افکار و آراء خودشان را از پشت این تریبون گفته‌اند برآورد همه این نظرسراست زندگی امروز پارلمان ما است و ما هم در مقابل نسل‌های آینده واقعاً متعهد هستیم قدم‌هایی برداریم که در آینده شایسته‌ترین، آگاه‌ترین، وطن‌پرست‌ترین، توانا‌ترین نمایندگان بتوانند در این کرسی‌ها جلوس کنند، هدف این است از این نظر ما متعهد هستیم، برای نسلی که بعد از ما خواهد آمد همانطور که نسل‌های گذشته این تعهد را انجام داده‌اند و ما حالا اینجا هستیم، باید به این مسائل و جزئیات این لایحه بدون تعصب نگریست و به اصول اندیشید، نباید بگذاریم تعصب قنفی یا گروهی یا تمایل‌ها، دوستی‌های موقت ما را تحت تأثیر قرار دهد در جائی که باید با صراحت بگوئیم نباید پوشیده یا ناقص بگوئیم، برای اینکه وظیفه پارلمانی ماست، من شخصاً احساس می‌کنم قدرت این مجلس مساوی است با جمع قدرت تک تک نمایندگان در حدود مقررات که برای ما اجازه میدهد و اقتدار قوه مقننه از جمع وقار و اقتدار و تلاش نمایندگان مجلس شورای ملی و سنا بوجود می‌آید پس ما باید شرایطی بوجود بیاوریم که ملت ایران بتواند بهترین‌ها را به مجلس بفرستد در همین بخش که تشکیلاتی بوجود می‌آید برای انجام انتخابات باید این تشکیلات حافظ آرمان‌های مردم آن منطقه باشد و بتواند این ایده‌ها و اندیشه‌ها را که به صورت یک نماینده دلسوز واقعی وطن پرست متفکر و شاهدوست است به این مجلس بفرستد من صد در صد اعتقاد دارم که هدف دولت هم همین است مگر دولت و ملت از هم جداست؟ در زمانیکه شاهنشاه می‌فرمایند همه ما به یکسو می‌نگریم همه ما یک هدف داریم از این نظر کاملاً مناصبت دارد و وظیفه ما ایجاب می‌کند لایحه را دقیقاً بررسی کنیم در مفاد لایحه که من شخصاً پیشنهاداتی را تهیه کرده‌ام و نیز تعدادی از دوستان امضا کرده‌اند

ولی اصول را در این لایحه واقعاً باید مراعات کرد در هیئت اجرائی انتخابات چهار نفر مقام دولتی و سه نفر از مردم منظور شده‌است هیچکس منکرش نیست که اگر این طریقت اجرائی بتواند نظرات آن منطقه را بداند و آشنا باشد قطعاً کارش بهتر است ولی فرض بکنید که فرمانداری که دو ماه است به آنجا رفته است رئیس آموزش و پرورش که ۶ ماه در آنجا بوده است و رئیس آمار که یک سال آنجاست بهیچوجه گذشته آن منطقه را نمیدانند و بهیچ وجه آن فراغت را ندارند که به گذشته آن منطقه بیاندیشند تاریخ انتخابات گذشته‌ها را به یاد ندارند و خوشبختانه در این اواخر اغلب فرمانداران ما از طبقه جوان هستند و حتی یک دوره انتخاباتی هم برگزار نکرده‌اند بنابراین ما معتقد می‌شویم که در این اقدامات مردمی باید رنگ مردمی غلبه بکند و از این نظر من پیشنهاد دادم که تعداد این معتمدین به ۷ یا ۸ نفر افزایش پیدا کند همه ما میدانیم که همه خانمها و آقایان معتمدین که در شهرستانها هستند اینها اغلب از تحصیلات بالا برخوردار نیستند ولی من بارها دیده‌ام که همین معتمدان با زبان ساده خودشان مقتضیات منطقه را روی میز آقای فرماندار می‌ریزند و باهم تلفیق می‌دهند در نتیجه در این هیئت اجرائی بودن تعداد بیشتری از معتمدین محلی لازم و مفید است و اما اگر در همچون مجمعی بسوی مردم و بسوی نمایندگان دولت نظر بکنیم ملی‌بینیم که یک جا خالی است در این جا بین مردم و نماینده سازمان‌های دولتی که مجری مقررات هستند باید کسانی هم باشند به لحاظ شغل خودشان و ماهیت وظیفه خودشان حالت ناظر بر طرف داشته باشند در این کار بسیار بجا است که دادستان و یا رئیس دادگستری شهرستان هم بتوانند شرکت کنند تا اینها با یک جلسه جامعتری تصمیم خود را بگیرند. نکته دیگر یکی می‌خواستم اشاره بکنم مربوط است به حائز اکثریت رای که در جریان رای و جریان انتخابات فاقد صلاحیت میشود و در این مورد یک تصمیم قانونی در لایحه پیش‌بینی شده است که نکته‌ای دارد و بسیار حائز اهمیت است اگر نفر بعدی بخواهد بجای حائز اکثریت انتخاب بشود خود بخود انگیزه یک سلسله فعالیت‌های ناصواب را اینجا ایجاد کرده‌ام که گویا در گذشته هم این چنین حالتی نبوده است بنابراین در این خصوص هم پیشنهاد کرده‌ام و حالا هم اظهار میدارم که حائز اکثریت رای نباید تا زمانیکه انتخاب انجام میگیرد فاقد صلاحیت شود و اگر

فاقد صلاحیت شد انتخابات آن منطقه باید تکرار بشود تا مردم الزاماً مجبور نشوند که نفر دوم را برای مجلس بفرستند مطلب دیگری که می‌خواستم اشاره کنم در شرایط داوطلبان مجلس سنا اشاره ای رفته است بروکلای دادگستری و کسانی که تحصیلات قضائی و سابقه و کالت دارند البته بودن چنین تخصصها و دارندگان چنین دانشها در مجامع قانون گذاری بسیار مغتنم است ولی در قوانین هم تنها جنبه قانونی و قضائی آن مطرح نیست بلکه اگر ما معتقد هستیم کسانی که دارای تحصیلات عالی هستند و دارای تجارب اجتماعی هستند آنها نیز بتوانند به مجلس سنا راه پیدا کنند پس چه بهتر خواهد بود که این سابقه تحصیلی و کاررایی تمام رشته‌های تحصیلات عالی دانشگاهی تعمیم بدهند تا همه کسانی که واقعاً در خودشان استعدادی سراغ دارند اگرچه رشته سیاسی و حقوقی را نخوانده‌اند ولی در مسائل سیاسی و اجتماعی وارد هستند آنها نیز بتوانند به مجلس سنا راه پیدا کنند پس چه بهتر خواهد بود که این سابقه تحصیلی و کار را برای تمام رشته‌ها تعمیم بدهند تا کسانی که واقعاً در خودشان استعدادی سراغ دارند بتوانند در فعالیت‌های اجتماعی و سیاسی وارد شوند در این مورد هم من پیشنهادهای زیادی داده‌ام نکته آخر اینکه میخواهم بگویم بلحاظ علاقه‌ایکه نمایندگان محترم به این لایحه داشته‌اند پیشنهادهای زیادی به کمیسیونها داده‌اند من امیدوارم که با دقت نظر مورد بررسی قرار گیرد تا آنچه که منطقی و صحیح بوده و مورد علاقه نمایندگان محترم است برگزیده بشود و لایحه بصورت کاملتری در بیاید و بان شانی برسد که مجلس بیست و چهارم بگوید که با تصویب قانون کامل و جامع برای انتخابات مجلسین در توفیق و تکمیل یکی از اصول مهم انقلاب شاه و ملت که اصلاح قانون انتخابات بوده است قدم مؤثری برداشته است. (احسن)

نایب رئیس - آقای دکتر واحدی بفرمایید.
دکتر واحدی - با اجازه جناب رئیس و همکاران محترم لایحه انتخابات مجلس شورای ملی و مجلس سنا از همان روزهای نخست تقدیم به مجلس شورای ملی مورد کمال توجه نمایندگان مردم واقع شد و نسبت به مواد مختلف آن بین نمایندگان، جدا از کمیسیونهای کشور و دادگستری نیز بحث‌های فراوان بعمل آمد. از آنجا که لایحه انتخابات از حیث ارتباط بی‌تردید با دموکراسی و تحقق اصول قانون اساسی دارد و هر نوع ضعف و توری که در مواد این قانون وجود داشته باشد در واقع ضعف و ناتوانی

است که برپیکر آزادی و دموکراسی در جامعه وارد میشود و از آنجا که قانون انتخابات خود بزرگترین سند و مدرک قضاوت جهان نسبت به شیوه گزینش و انتخاب نمایندگان ملت و تشکیل مجلسین ایران است لذا با این احساس مسئولیت و بمنظور پاسداری از اصول متقن قانون اساسی و حراست از آزادیهای ملت ایران در خصوص انتخابات مجلسین که در عصر رستاخیز مورد تأکید خاص شاهنشاه قرار گرفته است نظریه خود را نسبت به موارد نقص این لایحه حساس و سرنوشت‌ساز من حیث تشکیل قوه مقننه اعلام میدارم. گرچه بعضی از دوستان در ضمن بیاناتشان بعنوان دفاع از لایحه دولت اعلام داشتند که هر نوع ایراد به این لایحه و اعتراض به مغایرت آن با قانون اساسی یعنی اینکه اعضای دو کمیسیون کشور و دادگستری نسبت به این لایحه بی‌مسئولیت بررسی کردند و دقت کافی بعمل نیاوردند ولی من بعنوان یک عضو کمیسیون کشور باید اعلام کنم که چنین نیست و از آنجا که در کمیسیونها نیز با علاقمندی کامل نمایندگان اظهار نظر کردند این لایحه بر اساس نظر اکثریت حاضر در جلسات تصویب شد و به جلسه علنی آمد. من خودم در کمیسیون کشور نسبت به ایراداتی که در اینجا عنوان می‌کنم به تفصیل صحبت کردم و حتی در آن جلسه نسبت به این موارد موضوع مزاعا گذاشته شد ولی بعداً در جلسه دیگری که من بدلیل حضور در حوزه انتخابیه‌ام نتوانستم در جلسه کمیسیون شرکت نمایم با نظر سایر اعضای کمیسیون شکل فعلی را حفظ و تصویب نمودند. بهر تقدیر چون موضوع نظر اکثریت مطرح بوده لذا لایحه با نظر اکثریت تصویب و به جلسه علنی آمد. بنابراین در کمیسیونها هم مسلماً افرادی بودند که نسبت به لایحه ایراداتی داشتند و چون در آن جلسات در اقلیت قرار گرفتند لذا در جلسات علنی با استفاده از فرصت قانونی که دارند به طرح نظرو عقیده خود می‌پردازند و من هم در مقام انجام این وظیفه حساس نمایندگی مردم هستم و چون ایراداتم به لایحه انتخابات در کمیسیون کشور بنحوی که گفتم مورد توجه واقع نشده است لذا با احساس مسئولیتی که مثل سایر همکاران در قبال این امر خطیر دارم به طرح آن در این مجلس محترم می‌پردازم و پیشنهاداتم را نیز تقدیم میکنم.

نمایندگان محترم بخوبی استحضار دارند که هر که در این دوره حساس بر کرسی نمایندگی مردم در مجلس تکیه زده است بآرای مردم و در پرتو برگزاری یک انتخابات

سالم و تضمین شده از پیش صحت و امانت و درستی به خانه ملت پای نهادند.

اگر تلاش صمیمانه بازرسی شاهنشاهی و بازرسان دلسوز و مبین پرست این سازمان خدمتگزار صدیق شاهنشاه نبود که مثل عقاب در هر حوزه انتخابیه ناظر بر حسن جریان انتخابات بودند و اگر قاطعیت و نفوذ ناپذیری شخص نخست‌وزیر که آن زمان وزیر کشور بودند در این زمینه نبود و شیوه‌های نظارت دقیق انجمن نظارت منتخب کاندیداها اعمال نمیشد امروز چهره‌های دیگری نمایندگان ملت ایران را تشکیل میدادند در این مجلس رستاخیز که شاهنشاه بهنگام افتتاح دوره جدید قانون‌گذاری اعلام فرمودند که این طبیعی‌ترین انتخاباتی بود که در ایران انجام شده است و بالمآل نمایندگان مجلس رستاخیز را بعنوان طبیعی‌ترین اعضای مجلسین ایران مورد عنایت قرار دادند، در این مجلس چهره‌های یک دست که برگزیده نفوذها و حمایت‌شده قدرتمندان باشند وجود ندارد و همدار شاهنشاه در هنگام افتتاح دوره ۲۴ قانون‌گذاری مبنی بر اینکه در مجلس رستاخیز تنی چند حتی صاحب ثروت نمیتوانند مدافع منافع همگروه‌های خود باشند بلکه باید آرزمان حفظ منافع ملت ایران را تعقیب کنند، خود بهترین دلیل بر لزوم جلوگیری از هر نوع عامل بازدارنده تجلی‌اراده ملت در انتخاب اعضای مجلسین می‌باشد مجلسی که باید مثل مجلس رستاخیز مدافع حقوق طبقه خاصی نباشد باید از حیثی این چنین برخوردار باشد که می‌بوتان ملت از کارگر - کشاورز - صنفی - دانشگاهی و در مفهوم گسترده‌تر صاحبان فکر و اندیشه باشند، حقیقت آشکاری هست و اکنون مجلس ایران با این ترکیب جامع و در عین حال طبیعی و غیرساختگی خود مدافع حقوق همه گروه‌های ملت ایران است. چرا که این مجلس مؤلود، مشارکت مؤثر و بالفعل مردم ایران در پرتو رستاخیز امیدبخش ملت ایران است و این حزب با این جامعیت و گسترش خود ارمغان ارزنده انقلاب ایران است که از ویژگی بین و آشکار آن توجه به زندگی همه مردم ایران از هر گروه و دسته و طبقه‌ای است چه انقلاب ایران به فرموده شاهنشاه، بدخواه هیچکس نبود و خیرخواه همه بود بنابراین مجلس میتواند ترجمان این روحیه باشد که چهره‌های مورد وثوق و اعتقاد همه گروه‌ها را در دل خود جای داده باشد و چنین مجلسی نیز وقتی میتواند وجود خارجی پیدا کند که انتخابات مجلس در یک فضای سرشار از اطمینان و قاطعیت و پرمیانی همان اصول استوار

باشد که در انتخابات مجلس رستاخیز بوده است یعنی ترکیب متجانس و امیدبخش دولت قاطع و صحیح‌العمل - نظارت دستگاهی که بحق چشم و گوش شاه بوده و همت و نظارت با قدرت و حمایت شده مردم از طریق انجمنهای نظارت بر انتخابات و در مورد بازرسی شاهنشاهی، اگر در قانون ضرور نباشد که پیش‌بینی نظارت این سازمان در امر حساس انتخابات بشود مسلماً بهنگام اجراء و عمل همکاری این سازمان حساس که مورد وثوق کامل شاهنشاه و مورد احترام و اعتماد فوق‌العاده ملت ایران است، برای تضمین آزادی انتخابات از ضرورت‌های محتوم و اجتناب ناپذیر است. اما آنچه در قانون فعلی انتخابات آمده است چنین است که در واقع وظایف اصلی نظارت بر انتخابات را به هیئت اجرائی مرکب از فرماندار و رؤسای ادارات آموزش و پرورش بهداشتی و ثبت‌احوال و ممتد محل به انتخاب این چهار نفر مقام دولتی محول کرده‌اند. همین هیئت انجمنهای نظارت را تعیین می‌کند که آراء را اخذ می‌کنند ولی نتیجه آراء هر شعبه اخذ رأی را هیئت اجرائی جمع زده و اعلام می‌کند. تنها فرصت نظارتی که برای کاندیداها قائل شده‌اند این است که آنان میتوانند برای هر انجمن نظارت یک ناظر معرفی کنند و بنا بر آنچه که در شرح اختیارات این ناظر آمده این است که فقط حق حضور در جریان رأی‌گیری و خواندن آراء دارد و انجمن نظارت هم نظرات وی را در صورت جلسه درج می‌کند، در واقع یک نظارت اطلاعاتی بسیار بسیار بی‌تأثیر برای ناظر معرفی شده از سوی کاندیدا پیش‌بینی شده است در حالیکه انجمنهای نظارت بر انتخابات که قبلاً بموجب قانون موجود پیش‌بینی شده یک نظارت استصوابی یعنی نظارت مؤثر داشته و در صورت وقوع تقلب و کشف فساد میتواند تصمیم‌گیر و تأثیرگذار باشد. مسأله‌ی بسیار حساس و بسیار مهم این است که وقتی صحبت از فساد و تقلب میشود باید بجای اینکه از مفهوم دولت وزراء یا استانداران را بخاطر بی‌اورییم نگاهی بیندازیم به فرمانداران و بخشداران بعد بگوئیم که امکان فساد و تقلب در انتخابات تا چه اندازه است، وقتی که یک بخشدار چه در مورد کاندیدائی داوطلب نمایندگی و چه در تشکیل هیئت اجرائی و انجمن نظارت تا این حد امکان دخالت و تصمیم‌گیری دارد، چه تضمینی است که از سیر بی‌طرفی خارج نشود؟ اصولاً معتقدم به جای اینکه از افراد صحبت کنیم، بهتر است از سیستم سخن بمانیم

آوردیم. اگر سیستم درستی در مورد انتخابات مجلسین بر اساس قانون پیش‌بینی شود و از هر حیث امکان سوء استفاده و تقلب در انتخابات را از میان بردارند دیگر نگرانی برای انجام انتخابات سالم در مملکت وجود نخواهد داشت. در گذشته که صاحبان نفوذ و صاحبان ثروت پایگاههای قوی داشته و فضای سیاسی کشور مانند امروز صاف و درخشان نبود، قانون انتخاباتی داشتیم که تا حدود چشمگیری صحت انتخابات را تضمین میکرد، یعنی اگر میخواستند که انتخابات سالم برگزار شود، سیستم قانونی طوری بنا نهاده شده بود که این قضیه تحقق می‌یافت. بهر تقدیر در آن دوران که نفوذها مانع انجام انتخابات آزاد و سالم بود، قانون انتخابات اطمینان‌بخش بود ولی امروز که در فضای سالم و باز رستاخیز هستیم و از آن نفوذها به برکت انقلاب و رستاخیز ملت ایسران خبری نیست، من نمیدانم به چه دلیل باید قانون راطوری بنویسند که از هر حیث نفوذ پذیری انتخابات و عدم صحت و اطمینان بخش بودن آن استنباط شود؟ بهر تقدیر هیئت اجرائی با این ترکیب که رئیس اداره دولتی و سه معتمد منتخب آن چهار نفر سر نوشت ساز انتخابات باشند بهیچوجه با روح و فلسفه انتخابات آزاد مبتنی بر مشارکت مردم تطبیق ندارد. به شما اطمینان میدهم که با انتشار این شکل و محتوی هرگز باور نخواهند کرد که انتخابات دوره آینده بشیوهی دوره قبل برگزار شود، و چون شکل قانون بنحوی است که مشارکت مردم به حداقل رسیده و دخالت مأموران دولت به حداکثر، بنابراین باور نخواهند کرد که انتخابات همانند نخستین مجلس رستاخیز باشد و لذا بدون تردید آن استقبالی که در انتخابات دور ۲۴ قانون‌گذاری از انتخابات کردند و در دوره آتی نخواهند کرد. موضوع دیگری که مورد اعتراض من در کمیسیون کشور بوده اینکه در لایحه قانونی ذکر شده است ایرانیان مقیم خارج میتوانند در انتخابات مجلسین شرکت کنند. واقعاً تصوری که شرط قانون اقامت ۴ ماه قبل از انتخابات در حوزه انتخابیه احراز گردد و چگونگی انجام این کار و بعد تشکیل انجمن نظارت در خارج از کشور با توجه به مسائل خاصی که وجود دارد و خواهد داشت، همه و همه حاکی از عدم امکان تحقق این امر است. ملاحظه می‌فرمائید که انجام انتخابات همزمان با ایران در خارج از کشور با توجه به اینکه در بعضی نقاط مانند کالیفرنیا بیش از ۵۰ هزار ایرانی وجود دارد با مسائل خاص و گروه‌بندی‌هایی که دارند تا چه اندازه‌ای ایجاد مشکل و مخاطره مینماید.

سومین ایراد من به لایحه که این مطلب را نیز در کمیسیون کشور متذکر شده بودم موضوع شنول مصونیت مندرج در اصل ۱۲ قانون اساسی نسبت به سنا تورها است. موضوع و احترام به قانون اساسی که بپایه و مایه سایر اصول زیست سیاسی ملت ایران است با توسیع قلمرو و شمول یک اصل از اصول قانون اساسی بوسیله یک ماده از قانون انتخابات بشدت لطمه خواهد خورد. و این چیزی است که بلاشک خود سنا توره‌های محترم نیز تصدیق می‌فرمایند که مغایر با اصول حقوقی و قانون‌گذاری در تمام رژیمها و سیستمهای حقوقی جهان است. چرا که اگر به اسم و ظاهر امر هم توجه شود یکی را اصل مینامیم و آن دیگری که میخواهد این اصل را توسعه دهد ماده میگوئیم و اصل و ماده هرگز با هم سنخیت ندارند همانطور که قانون و تصویب نامه یا بخشنامه از یک نوع نیستند، آیا همین تعدد انواع و تعدد نام خود دلیل آشکار عدم تطابق ماده ۱۱ لایحه قانون انتخابات با اصل ۱۲ قانون اساسی نیست؟ و آیا آثار وجودی این ماده بر بقا کردن قانون اساسی که جامعه ایرانی بر آن تکیه دارد می‌چربد؟ و اگر چنین ضرورت محتوم با این اهمیت وجود دارد که بقیمت نقض قانون اساسی باید تحقق یابد، چرا مجلس مؤسسان تشکیل نشود؟ و این کار را در حدود صلاحیت خود انجام دهد؟ بهر تقدیر با توجه به اینکه در هیچ نظم و تیم حقوقی جهان به مغایرت قانون عادی با قانون اساسی اعتقاد ندارند و با التفات به اینکه برفرض تصویب یک قانون مغایر قانون اساسی، از لحاظ حقوقی حیاتی برای این قانون نمیتوان قائل بود و لذا آثاری نیز از جهت حقوقی بر آن متصور نیست، لذا چه انگیزه‌ای است که در مقام نقض قانون اساسی برای یک امر بسیار ساده و غیر ضروری باشیم و تازه برفرض ضرورت چرا در مرجع صلاحیتدار برای وضع قانون اساسی عمل نکنیم و حرمت قانون اساسی را با آنچه اهمیت و حساسیتش نادیده بگیریم. لذا پیشنهادات خود را در خصوص موارد یادشده تقدیم می‌کنم و در جلسات کمیسیون‌های مربوط نیز مدافع آن خواهم بود. (احضت)

نایب رئیس - جناب آقای وزیر کشور بفرمائید

اسدالله نصر اصفهانی (وزیر کشور) - با کسب اجازه از مقام محترم ریاست و با عرض ظهر بخیر به خانها و آقایان بنده در ابتدای امر لازم میدانم از تمام نمایندگان محترمی که اینجا صحبت فرمودند تشکر کنم چه آنها تیکه در موافقت با این لایحه صحبت کردند و از این بابت نکات

بسیاری را روس کردید و هم کسانی که در مخالفت با لایحه صحت فرمودند و از این بابت موجب شدند که بنده بخلاف روال معمول مصدع بشوم و توضیحاتی بدهم بنده باید باستحضار نمایندگان محترم برسانم که هدف از تدوین لایحه انتخابات بصورتی که تقدیم مجلس شده است در درجه اول ابالاً بردن سطح مشارکت مردم و دوم تضمین هائی که انتخابات از هرگونه تقلب بدور باشد و سوم جایگزین کردن تصمیم های فردی به تصمیمهای گروهی و جمعی میباشد، اگر لایحه ناراست رسایش کنید هدف دولت در تنظیم لایحه این سه مسئله بود که عرض کردم برای تدوین این لایحه از حدود ۳ سال پیش کار شد و مدارکی جمع شد و قبل از اینکه بنده در سمت استاندار کرمان باشم کسانی که دست اندر کار انتخابات در مملکت بودند و سالهای سال نارسائیهایی در قانون انتخابات قبلی دیده بودند، مطالعه کرده اند از استادان دانشگاه و صاحب نظران دعوت کرده اند مقداری مدارک اولیه تهیه شده و از مهر ماه سال گذشته این خوراک های اولیه در کمیسیونها باز مرکب از صاحب نظران بررسی شده و بصورت لایحه تنظیم شده و در کمیسیونهای متعدد و مراجع مختلف مثل کمیسیونهای تدوین قوانین و حزب بررسی شده و ۹ بار جرح و تعدیل شد. و هیأت دولت دوبار برگردانده است و این آنچنان نیست که یک چیز نسجیده تقدیم مجلس شورای ملی شده باشد آنچه در تنظیم این لایحه مورد نظر تنظیم کنندگان بوده درست همان چیزی است که همه نمایندگان محترم در اینجا می فرمایند و آن رعایت قانون اساسی است چون بطوریکه استحضار دارید قانون اساسی یکی از سه اصلی است که در مملکت ما راجع است بنابراین هیچک از همکاران بنده و دولت بخودمان اجازه نمیدهیم که یک مسئله ای را تقدیم مجلس شورای ملی کنیم که بقانون اساسی لطمه وارد کند بنده قبل از اینکه وزیر کشور باشم یکی از افراد این مملکت هستم و به قانون اساسی احترام می گذارم (احسنت) و همه همکاران بنده هم همین عقیده را دارند بنابراین اگر در یکی از مواد این لایحه نارسایی هست نباید به بعضی مطالبی که دوستان فرمودند تعلق شود باین نامه داخلی مجلس هم که شما بهتر از بنده وارد هستید برای همین مسائل است که باید بررسی شود بنده لازم میدانم در مورد عدم تعارض این لایحه با قانون اساسی عرایضی بکنم گویانکه جناب سواد کوهی و جناب اردلان راجع باین عدم تعارض صحبت کردند امیدوارم

که عرایض بنده مورد قبول اساتید حقوق بخصوص جناب بزشکیبور قرار گیرد.

(در ساعت دوازده و بیست و پنج دقیقه آقای دکتر جواد سعید کرسی ریاست را ترک کردند و آقای عبدالله ریاضی مجدداً ریاست جلسه را بعهده گرفتند)

اشاره فرمودند که اصول ۲۶ و ۲۷ و ۲۸ قانون اساسی قوای مملکتی را به سه قوه تقسیم کرده و صراحت دارد قانون اساسی که این قوانین منفک و منفصل از یکدیگر هستند در اصل ۲۷ متمم قانون اساسی قوای سه گانه را تعریف کرده است باین شرح :

« اصل بیست و هفتم - قوای مملکت به سه شعبه تجزیه میشود :

اول - قوه مقننه که مخصوص است بوضع و تهذیب قوانین و این قوه ناشی میشود از اعلیحضرت شاهنشاهی و مجلس شورای ملی و مجلس سنا و هر یک از این سه منشاء حق انشاء قانون را دارد ولی استقرار آن موقوف است بعدم مخالفت با موازین شرعیه و تصویب مجلسین و توشیح بصدقه همایونی لکن وضع و تصویب قوانین راجعه بدخل و خرج مملکت از مختصات مجلس شورای ملی است. شرح و تفسیر قوانین از وظایف مختصه مجلس شورای ملی است. دویم - قوه قضائیه و حکمیه که عبارتست از تمیز حقوق و این قوه مخصوص است بمحاکم شرعیه در شرعیات و بمحاکم عاده در عرفیات.

سیم - قوه اجرائیه که مخصوص پادشاه است یعنی قوانین و احکام بتوسط وزراء و مأمورین دولت بنام نامی اعلیحضرت همایونی اجراء میشود بر تئیی که قانون معین میکند. »

قوه مجریه و قوه قضائیه و قوه مقننه در این اصل تعریف شده است بنابراین با توجه باین تعریفی که عرض کردم و صراحتی که در اصل ۲۷ وجود دارد وقتی قوه مجریه در قوه مقننه مصداق پیدا می کند که قوه مجریه کار قوه مقننه را انجام دهد.

و قوه مجریه این کار را انجام نمی دهد یعنی نمی آید وضع قانون کند طبق این اصل با صراحتی که دارد یا در مورد دخل و خرج مملکت رأیاً تصمیم نمی گیرد و نمی تواند قوانین را تفسیر یا نسخ کند یا طبق اصل ۱۰ به تصفیه امور مالیه بپردازد و بدون مجوز قانونی نمی تواند جرح و تعدیل بودجه کند و یا بودجه را رأیاً تصویب کند یا دارائی مملکت و دولت را بفروشد چرا؟ برای اینکه اینها از وظایف خاص مجلس شورای ملی است و اگر غیر از

این باشد دولت خلاف قانون اساسی عمل کرده، اینجا نکته ای که بنده عرض می کنم این است که تصدیق بفرمائید فرق بین قوه مقننه و تشکیل قوه مقننه این است که وقتی قوه مقننه تشکیل شد اگر کسی یا قوه ای در این امر دخالت کند خلاف قانون اساسی عمل شده است ولی در مورد تشکیل قوه مقننه باید از دستگاههای موجود مملکتی استفاده کرد کما اینکه در موقعیکه قوه مقننه وجود دارد چون از نمایندگان ملت تشکیل شده است قوه مجریه حق ندارد در آن دخالتی بکند و همزمان با آن قوه مقننه برای دوره بعد دارد تشکیل میشود و بهر حال دخالت مصداق پیدانمی کند همانطور که در مورد تشکیل

قوه قضائیه عمل میشود اگر باین مفهوم بگیریم که حتی در تشکیل قوه مجریه منفک باشد از این مسئله و امری به او واگذار نشود پس قوه مقننه چطور بوجود می آید؟ امر استخدام و امور تشکیل قوه قضائیه باز بعهده قوه مجریه است اگر اینطور تفسیر کنیم که انجام انتخابات بوسیله دستگاههای اجرائی مملکت و وزارت کشور خلاف قانون اساسی است و خلاف اصل ۲۷ است بنابراین کلیه قوانین موجود انتخاباتی خلاف است، کلیه قوانین موجود انتخاباتی بلا تامل هستند و در تمام قوانین انتخاباتی صراحت دارد که وزارت کشور مأمور اجرای این قانون است اگر به آن مفهوم کلی تکلیف قوا را بخواهیم تفسیر کنیم دیگر نباید هیچ وظیفه ای بعهده دولت قرار گیرد فکر می کنم این تعبیر به این ترتیب یا عقل و منطق

توافقی نداشته باشد. با توجه به این مقدمه بنده لازم می دانم در مورد چند مسئله اساسی که در اینجا صحبت شد توضیحاتی بدهم یکی در مورد هیئت اجرائی است که در این مورد بعضی از دوستان به تفصیل صحبت کردند ولی شاید توضیح بنده یک مقدار مسئله را خدمت خانها و آقایان روشنتر کند تجربه ای که همه نمایندگان محترم در انتخابات دارند این است که انتخابات معمولاً از هر جریان محلی تأثیر می پذیرد و نفس و ذات انتخابات یک چنین خاصیتی دارد در نتیجه این تأثیر پذیری که از آن فارغ بود ممکن است خدای نکرده با قوه انتخابات در یک محل در جهت تصحیح حقوق رأی دهندگان و انتخاب شوندگان قرار بگیرد و نقطه عطف این مکانیزمی که وجود دارد و همین تأثیر پذیری همان انجمن نظارت است که روی آن بحث میشود بخصوص با توجه باینکه انجمن نظارت در حال حاضر سر نوشت ساز است بنا بر این این مرکز حوزه انتخابیه و بخصوص ترکیب اعضایش این امکان را فراهم میکند که یک عنوانی که کاملاً

بایدی طرف باشد سهولت گرایش ها را منع کرد، یا فرد خاصی اعمال کند عواملی که تشدید میکند این مسئله را، یکی نوع اختیارات انجمن است. این مسئله را بنده خواهش میکنم توجه بفرمائید که اختیارات انجمن یک ترکیبی است از اجرائی، نظارتی، تصمیم گیری و قضاوت چهار مسئله مهم که مصداق پیدا میکند در یک هیئت متمرکز است درست همان چیزی که نمایندگان مورد نظرشان است هدف دولت و وزارت کشور این بوده است که انتخابات مردمی تر باشد و از دست یک گروه خاصی خارج بشود این قدرت تقسیم بشود هر کدام کنترل کننده دیگری باشد نه اینکه اگر آنچه هنوز هم در اختیارشان است اگر کسی انجمن نظارت را برد انتخاب بشود آن کسی انتخاب را می برد که مردم مایل هستند، ملت بهش رای میدهند، باز عرض میکنم اگر عباراتی که در لایحه گفته ایم ناراست باشد بفرمائید اصلاح میشود به جهت اینکه انتخابات مهمترین امر سیاسی مملکت است و مجلسی که الان در خدمتتان هستیم نتیجه مشروطیتی است که اجداد ما برای ما گذاشته اند این امر سیاسی مهم نباید به دست یک هیئت مشخص قرار بگیرد بلکه باید سیستم و مکانیسم انتخابات آنچنان باشد که خودش، خودش را کنترل کند و اجازه ندهد که اگر کسی خواسته باشد انتخابات را از مسیر خود منحرف کند بتواند مکانیسم آن باید درست باشد بنابراین لازم

است که اولاً حدود اختیارات و مسئولیتها از حالت ابهام در بیاید و الا در قانون فعلی بسیاری از مسائل مبهم است و این را بنده نباید عرض کنم ولی بسیاری از تجملات که انجام میشود به صورت دستورالعمل وزارت کشور است در حالیکه پیشنهاد شده است که در این قانون پیش بینی بشود که دست وزارت کشور نباشد دوم اینکه برای جلوگیری از انحرافهای اجتماعی که امری طبیعی است وظایف اجرائی، تصمیم گیری، نظارتی و قضاوتی از هم منفک بشوند و هر یک به یک گروه یا جمعیت مشخص واگذار بشود بعد همانطور که جناب اردلان اشاره فرمودند تصمیم گیری در سلسله مراتب چند مرحله ای باشد بجای اینکه در یک مرحله باشد مراجع دیگری هم داشته باشد که بتواند در آن مراجع تصمیم گیری کنند بنابراین با توجه به این مطالب که عرض کردم پیشنهاد شده که هیئت اجرائی انتخابات یک مرجعی باشد از مسئولین دولتی و نمایندگان مجلس و این انجمن صرفاً وظایف اجرائی دارد و انجمن نظارت که در قانون موجود

است اصیل ترین وظیفه انتخابات با ترکیب معتمدان محل و نظارت تمام کاندیداها در آن انجمن، یعنی متصدی شناسایی افراد خواهد بود کسانی که رأی گیری می کنند و آراء را قرائت می کنند در شورای انتخاباتی استان که مرحله بالاتر است یک واحد کمک کننده یا تصحیح کننده است و در بعضی موارد تصمیم گیری به عهده شورای انتخابات و اگر گذار شده در این لایحه آنچه که مورد تصمیم قرار گرفته است. چهار مرحله کاملاً مشخص شود، حدود و وظایف از هم مجزا شود، هدف همانطور که عرض کردم اینست که درست همان چیزی که فرمودند اعتبار و اعتماد و اطمینان مردم بیشتر جلب شود و مشارکت سیاسی بیشتر صورت بگیرد در مرحله دوم راجع به داوطلب و نامزد نمایندگی اینجا دوستان توضیح فرمودند همانطور که در فصل اول تعریف کرده اند نامزد نمایندگی داوطلبی است که واجد شرایط شناخته شده و نام وی از طرف هیئت اجرایی انتخابات ذکر شود بنابراین در خود این تعریف مشخص است. آن کسی که واجد شرایط باشد و این شرایط هم در ماده ۲۵ و ۲۶ به صراحت گفته شده، در ماده ۲۵ گفته است - اعلام داوطلبی نمایندگی سنا و شورامیلی داوطلب باید دارای شرایط قانونی باشند و تابعیت ایزان و داشتن سواد کافی است و همانطور که در ماده ۲۶ قید شده که داوطلب نمایندگی سنا باید دارای شرایط دیگری باشد. از روحانیون طراز اول باشد سابقه دو دوره نمایندگی مجلس شورا را داشته باشد و قس علیهذا بنابراین به نظر تهیه کنندگان لایحه لازم بود که این شرایط در جایی بررسی بشود در یک مرجع. آیا این شرایطی که گفته شده آیا او که می خواهد سنا تور بشود به تعداد کافی دوزه نمایندگی مجلس شورای ملی را طی کرده؟ آیا بعد کافی سابقه و کالت دادگستری دارد و نظایر اینها؟ بنده اینجا خیلی صریح خدمت نمایندگان عرض می کنم که نظر دولت اینست که در تنظیم این لایحه هر کس از افراد ملت ایران که واجد شرایط باشد می تواند داوطلب بشود و هر کس از بین داوطلبین که شرایط قانونی دارد می تواند نامزد بشود، مسلم است تصمیم گیرنده این ملت هستند و یکی که اعتقاد دارند رأی میدهند و انتخاب می کنند، ممکن است این سؤال مطرح بشود که این هیأت اجرایی که با ترکیب دولتی و یک گروه معتمد که آنهم با ترکیب دولتی انتخاب می شود اینها اگر اگر باسوء نیت افرادی که مورد اعتماد مردم هستند ولی احیاناً دولتی های موجود در هیأت اجرایی

انتخابات نخواهند راه پیدا کنند به لیست نامزدها ممکن است اعمال غرض بشود و افرادی را واجد شرایط ندادند. آنچه بنظر رسیده در ماده ۱۱۰ همین لایحه پیش بینی شده و بنده خیلی عذر می خواهم که این ماده را با اجازه جناب آقای رئیس قرائت می کنم تا یک مقدار مسائل را روشن کند.

ماده ۱۱۰ - هرگاه کسیکه در جریان انتخابات وظیفه ای را عهده دار است حسب وظیفه از دادن برگ انتخابات به دارنده حق رأی امتناع کند یا از دادن پرسشنامه اعلام داوطلبی نمایندگی به داوطلب خودداری نماید و یا پرسشنامه اعلام داوطلبی را پس از تکمیل از داوطلب قبول نکند به حسب جنه ای از ۶۱ روز تا ششماه محکوم میشود و در صورتیکه با وجود شرایط قانونی، انتخاب کننده یا داوطلب نمایندگی را فاقد شرایط قانونی قلمداد کند و یا مانع از رأی دادن انتخاب کننده شود و یا از یک نفر بیش از یک رأی قبول نماید و یا رأی را بنام شخصی غیر از آنکه در ورقه رأی نوشته شده بخواند و یا از خواندن رأی خودداری کند و یا رأی خوانده شده را بحساب نیاورد به حسب جنه ای از سه ماه الهی یکسال محکوم خواهد شد و هرگاه از اعلام نامزد نمایندگی خودداری کند یا حائز اکثریت را اعلام ننماید و یا از صدور اعتبارنامه و یا تسلیم اعتبارنامه به انتخاب شده خودداری کند به حسب جنه ای از ششماه تا دو سال محکوم میگردد.

بنابراین همانطور که عرض کردم از نظر تهیه کنندگان مواد روشن هستند و یک چنین تضمینی محکم هم پیش بینی شده است، مسأله دیگر همانطور که اشاره فرمودند این است کسانی که نامزد نیستند و نامزد نشدند اگر ما قبول کنیم که ممکن است بعضی از افراد واجد شرایط نباشند بنابراین باید قبول کنیم که آراء این قبیل نامزدها نباید شناخته شود معذک آنکه اگرچه در این زمینه و یا در هر زمینه دیگری اگر تصور میشود که نقضی در قانون وجود دارد، ارشاد بفرمائید در کمیسیونها بررسی میشود و هر چه که کمیسیون تصمیم گرفت مسلم است که دولت هم قبول می کند، در مورد مصونیت سیاسی همانطور که چندبار اشاره فرمودند این در قانون موجود مجلس سنا تصویب شده و الان هم قوه قانونی دارد، یعنی اگر پیشنهاد نشود و تصویب نشود آنها مصونیت قانونی دارند، حالا این موافق یا مخالف قانون اساسی هست یا نیست آن در هر صورت وجود دارد، این

بهر حال مطالبی بود در کلیات که بنده عرض کردم مسلماً اگر درباره مواد احتیاجی باشد که توضیحی داده شود بنده توضیحاتی بعرض خواهم رساند، بنابراین دولت در مورد هیچ کدام از مواد تعصبی ندارد و این هم باین علت است که هیچ بهره برداری سیاسی از این لایحه نشود، هر پیشنهاد و هر مسأله ای در هر قسمتی نمایندگان محترم بدهند در کمیسیون بررسی میشود و اگر کمیسیون منطقی تشخیص بدهد دولت نیز با همان تأیید موافق است و مطمئن باشید خواست دولت خواست مردم و خواست نمایندگان مردم است و این همان انتظاری است که شاهنشاه از دولت صراحت و صداقت دارند.

رئیس - نظر دیگری در کلیات لایحه نیست؟ (اظهاری نشد) چند نفر از همکاران پیشنهاد کرده اند که برای ورود در شور مواد باورقه اخذ رأی بشود پیشنهاد قرائت می شود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

چون لایحه انتخابات مجلسین شورای ملی و سنا که شور اول آن شروع شده از جمله لوایح مهمی است که در این دوره از قانونگذاری به مجلس تقدیم شده و عده ای بعنوان مخالف و موافق در کلیات آن بحث نموده اند امضاء کنندگان زیر مستنداً به بند ۴ از ماده ۳۰ آئیننامه داخلی تقاضا مینمائیم که بجای رأی باقیام و قعود رأی با ورقه اخذ گردد.

غلامرضا اخلاقیور - پرویز ظفری - منوچهر یزدی - محسن پزشکیور - محمدعلی آموزگار - دکتر داربوش شیروانی - علی اصغر مظهري - دکتر حسین طیب - عنایت الله قائمی.

رئیس - بنابراین نسبت به ورود در شور مواد باورقه اخذ رأی میشود.

(اسامی خانم ها و آقایان نمایندگان به ترتیب آتی وسیله منشی ها آقایان مهندس صائبی و دکتر رئیسی اعلام و در محل نطق اخذ رأی بعمل آمد.)

دانشی - دکتر سعید - مجتبائی - جندقی - پزشکی - دکتر عدل - دکتر محقی - محمداسدی - فلاح مقدم - جعفر جوادی - منصوریان - حاتمی - سینی - شیخ الاسلامی بانه - منتظری - محمدی دشتکی - منوچهر دهقان - پازنا - واحدی - حیدری - فرهنگ بیگوند - جهانشاه افشار - قاضی - اشرفی - هاشمی میاندوآب - عطائی - تدین - مهدی شیخ الاسلامی - بهرمنند - طرفی - قاسمی - هور آشوریان - مظهري -

سلمی - معتضدی - دکتر صدیق اسفندیاری - وکیل گیلانی - کریم آصف - اسکونی - دکتر ابوالهدی لنگرودی - تجدد - دکتر مهر - دکتر اعتمادی - ژاله ضرابی - ظفری - شهابی - صدر - منصور صادقی - پزشکیور - خورشید - ویدا داودی - آقایان - اعظمی باوندپور - شریعت - دکتر محمد جزایری - زرگرزاده - تیمسار آرموده - تقی زاده منظری - قدس نیا - سعادت فرد - ملکشاهی - طلعت اسدی - دادفر - مهین دخت صنع - وشمگیر - یزدی - مجتبی عالمی - صبوری یزدی - رضوانی - درودی - بزرگ زاده - مهرزاد - عاملی - صفری پور - الداغی - اخباری - اخلاقیور - نیره ابتهاج سمعی - اسحق کاهکش - دکتر فیروز آبادی - مجتبی نوری - عباس میرزائی - صدری کیوان - اسفندیاری - تیمسار ایلخانی - رفعتی - افتخار - معززی - سیدی - دکتر کیان - ایرج قادری - نوربخش دماوندی - دکتر رئیسی - پروفیسور یغمائی - صائبی - ماحوزی - عبدالله قراقرز لوشجعی - فاطمه نجیمی - رحیم زاده - خسروی دارانی - نوزاد صادقی - شادمان ولوی - متولی - توتونچی افشار - عطارد - سعید جوادی - سیف الله افشار - قوامی - سواد کوهی - فرخ لقا بایان - قدسی - نیر جهانبانی - عبدالله ریاضی - جهانشاهی - ناظمی - توکلی - ابطی فلهیانی - هرزندی - محمد حسین غضنفری - دلخوش فوسنی - ریگی - تیمسار بیات - رهبر - سلیمانی سواد کوهی - دکتر طیب - حریری - افتخاری - فریده هاشمی - شریفی - لیاقونی - دکتر محقی - محمد کاظم جزایری - رضوی نژاد - دکتر شیروانی - محمدعلی آموزگار - دکتر رحمانی - محمدخانلو عشایری - سیف الدین اهری - میرزالی - دکتر نصیری - غلامرضا غضنفری - کاظمی - نظمی - دکتر بقائی یزدی - عصمت مشائی - اربابی - پارسا مطلق - سید کلال - بهار - قربانی نسب - توتونچیان - تقوی لاریجانی - تربتی .

(آراء گرفته شده شماره شد و نتیجه بقرار زیر اعلام گردید)

آراء موافق ۱۳۲ رأی .

آراء مخالف ۷ رأی .

آراء محتج ۸ رأی .

رئیس - ورود در شور مواد تصویب شد و چون وقت دیر است شور در مواد به جلسه آینده موکول میشود .

موافقین - خاننوا و آقایان: آزموده - دکتر اربابی
اناری - مهین افشارجعفری - الداغی - تقوی لاریجانی -
آشوریان - اسحق کاغچکش - تقی زاده منطری - آصف -
بهار - محمداسدی - توتونجیان - عبدالهادی آقایان -
اگری - ملک منصور اسفندیاری - ایلخانی - بهره‌مند -
فرخ لقا بابان - بارسا - اسکویی - نیره ابتهاج سمعی -
اشرفی - تربتی - ابطحی فهلیانی - دکتر اعتمادی -
توکلی - دکتر ابوالنهدی لنگرودی - اعظمی باوندپور -
تدین - پزشکی - بزرگ زاده - جهانشاه افشار - دکتر
تجدد - دکتر بقائی یزدی - جباری - سیدمحمد جزایری -
دکتر رئیسی - خسروی دارانی - دکتر سعید رحمانی -
جندقی - سلیمی - جعفر جوادی - خورشید - دادفر -
رضوانی - سعادت فرد - قدس منیرجهانبانی - دانشی -
رضوی نژاد صومعه سراپی - جهانشاهی - ویندا داودی -
سرهنگ زاده - درودی - رفعتی - حاتمی - دلخوش -
فومنی - رهبر - ریاضی - شادمان ولوی -
حریری - دهقان - ریگی - زرگرزاده حاج باغلولی -
سیفی اینانلو - صائبی - ژاله ضرابی - محمد حسین
غضنفری - سیدی - نودصادقی - منصور صادقی -
سلیمانی سواد کوهی - طرفی - عالمی - شریعت - صبوری
یزدی - غضنفری لرستانی - شریفی - شهابی -
صدر - فلاح مقدم - دکتر صدیق اسفندیاری - عاملی -
فرهنگ بیگوند - صدیق زاده - عبدالطیف شیخ الاسلامی -
عباس عطایی - مهدی شیخ الاسلامی - عباس میرزائی -
دکتر عدل - دکتر فیروز آبادی - قاسم زاده - صفری پور -
قدس ایران عدیلی - قاضی - مهین دخت صنیع -
عطارد - قادری - واحدی - وشمگیر - قرآگزلو
شجاعی - قربانی نسب - ماحوزی - قریشی - ناظمی -
میرزالیو - هاشمی بیاندوآب - قوامی - فاطمه نجمی
نائینی - کاسمی - دکتر نصیری - مهرزاد - مجتبیایی -
ملکشاهی - وکیل گیلانی - کاظمی - دکتر مهر -
دکتر محقق - محمدخانلو عشایری - معتضدی -
درخشنده کمالی آزاد - منتظری - منصوریان - نوربخش
دماوندی - کیان - عصمت مشایی - پروفیسور بیغمایی -
محمدی دشتکی - کیوان - بهرزوی - خطیبی -
مخالفین - آقایان: محسن پزشکیپور - دکتر طیبی -
پرویز نظری - منوچهر یزدی - غلامرضا اخلاقی پور -
علی اصغر مظهری - دکتر داریوش شیروانی -
ممتنعین - آقایان: محمدعلی آموزگار - محمدصادق
افتخار - جواد افشاری - جلال پارسا مطلق - عبدالله

توتونچی افشار - میرمحمد حسین سید کلال - علی
نظمی - حسن هرزندی -
غائبین در موقع اخذ رأی - آقایان: مجتبی جعفری -
احمد جلالیان - سید محمد کاظم جزایری -
کریم بخش سعیدی - رحیمی لاریجانی - حسینعلی
سلیمانی - رشید یاسمی - دکتر رفعت - چلاجور -
دکتر ستوده - سترک دره شوری - دولتی - دکتر
ستاری - بانو هما زاهدی - حیدرزاده امین - دهقان
نژاد - جعفر حیدری - راشدی - دکتر بنکدارپور -
اردلان - بنی احمد - الموتی - اسحق نژاد - امیر
عشایری - بانو اما آقایان - اسکندری - بانو اباصلتی -
بارک زهی - باقرزاده - پردلی - باقری - پیشوائی -
اخباری - پورپردباری - بسیج خلخالی - پیر - ادیب
مجلسی - سیف الله افشار - دکتر چهارزی - دکتر ضیائی -
علی طباطبائی - عابدی - عادل رانکوهی - قائمی -
شهرستانی - قدسی - قاسمی - صائب - میرلاشاری -
بانو لطفه وحیدی - بانو متعالیه نائینی طباطبائی -
معینی فراگزلو - مجتهدی - کاشفی - بانو فریده هاشمی -
موسوی ماکوئی - مجتبی نوری - کمیلی زاده -
کهن - دکتر منصور - نوری اسفندیاری - حسینعلی
بیات - سعید جوادی - محمد رحیم شیخ الاسلامی بانه -
مصطفی رحیم زاده خوئی - متولی - فیروزلیقوانی -

۸ - **قرائت دستور و تعیین موقع جلسه آینده** **پایان جلسه**

رئیس - دستور جلسه آینده قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

دستور جلسه ۱۷۲

روز پنجشنبه ۱۸/۳/۲۵۳۷

- ۱ - گزارش شور دوم موافقتنامه همکاری در زمینه جهانگردی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری فدرال اتریش شماره ترتیب چاپ ۱۰۷۴ .
- ۲ - گزارش شور اول معافیت دارو و لوازم پزشکی سازمانهای دولتی از حقوق و عوارض گمرکی شماره ترتیب چاپ ۱۰۷۱ .
- ۳ - گزارش شور اول موافقتنامه بلندمدت توسعه همکاریهای اقتصادی و صنعتی بین دولت شاهنشاهی ایران و جمهوری مردم لهستان شماره ترتیب چاپ ۱۰۶۸ .
- ۴ - گزارش شور اول لایحه کمیته حمایت از مصرف کننده شماره ترتیب چاپ ۱۰۶۷ .
- ۵ - گزارش شور اول لایحه افزایش سرمایه بانک رهنی شماره ترتیب چاپ ۱۰۶۶ .
- ۶ - گزارش شور اول اصلاح تبصره‌های مواد ۷۴ و

- ۴۸ قانون خدمت وظیفه عمومی شماره ترتیب چاپ ۱۰۶ .
- ۷ - سؤال آقای سعادت قدس‌نیا از وزارت نیرو .
- ۸ - سؤال آقای توتونجیان از وزارت کشاورزی و عمران روستائی .

رئیس - با اجازه خانمها و آقایان این جلسه را ختم می‌کنیم جلسه آینده ساعت ۹ صبح روز پنجشنبه خواهد بود .
(جلسه ساعت ۱۳ پایان یافت).

رئیس مجلس شورای ملی - **عبدالله ریاضی**

سؤال از وزارت بهداری و بهزیستی توسط آقای علی اصغر مظهری

مقام معظم ریاست مجلس شورای ملی

تقاضا دارد مقرر فرمائید. جناب آقای وزیر بهداری و بهزیستی در مجلس شورای ملی حضور بهم رسانیده باین سؤال پاسخ دهند که:

- ۱ - از بدو تشکیل سازمان بیمه‌های اجتماعی کارگران تا کنون جمعا چه مبلغ از کارگران و کارفرمایان وصول شده و این درآمد در چه بخشهایی سرمایه‌گذاری و یا هزینه شده است؟
 - ۲ - آیا واحدهای بزرگ صنعتی که بیش از ۵۰ کارگر دارند بابت حق بیمه کارگران و یا سهم کارفرما بدهی دارند یا نه؟ و چنانچه پاسخ مثبت است چه کسانی؟ چه مبلغ بدهی دارند؟ و این بدهیها مربوط به چه سالهایی است؟ و علت عدم وصل آن چه بوده و مسئول کیست؟ و بالاخره چه اقدامی برای وصول این مطالبات انجام شده است؟
- با تقدیم احترام - علی اصغر مظهری نماینده مردم کرمان در مجلس شورای ملی